

Ευρώπη

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης

Σχολικές συνεργασίες στην Ευρώπη. Τι είναι το e-Twinning;

Ελλάδα-Ευρώπη

Θετικές προοπτικές από την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Αρνητικές προοπτικές από την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η προσφορά της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι σχέσεις των ευρωπαϊκών κρατών – Στόχοι Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να στοχεύει:

Κείμενα: 1. Mark Dubrulle, Πολιτιστικές ταυτότητες και ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη σε μια διευρυνόμενη ΕΕ

2. Martin Schulz, Απομακρύνοντας την Ευρώπη από το χείλος του γκρεμού

3. Γ. Μπαμπινιώτης, Για μια ποιοτική βίωση της Ενωμένης Ευρώπης

4. Γ. Μπαμπινιώτης, «Ευρωπαϊκή διάσταση παιδείας»

5. Η Ευρώπη των πολιτών

6. Etienne Roland, Ελλάδα, αγάπη μου

7. Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ, Κάθε ορισμός είναι ελιπίστικός

Πανελλήνιες Δ' Εσπερινού 2003

Πανελλήνιες ΓΕΛ 2003

Κριτήρια αξιολόγησης: 1. Σαν πίνακας του Αρτσιμπόλντο ...

2. «Ελλάδα» του κόσμου η Ευρώπη;

3. Η Ευρώπη και ο πολιτισμός

Ευρωπαϊκή Ένωση

1. Γιατί δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση;

Η ΕΕ δημιουργήθηκε μετά τον Β' ΠΠ για να φέρει ειρήνη, σταθερότητα και ευημερία.

2. Ιστορικά βήματα

1950	Ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Robert Schuman καλεί τα ευρωπαϊκά κράτη σε συνεργασία.
1951	Υπογράφεται η <i>Συνθήκη των Παρισίων</i> και ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα & Χάλυβα . Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο. Ολλανδία
1957	Οι 6 χώρες υπογράφουν τη <i>Συνθήκη της Ρώμης</i> και η ΕΚΑΧ μετατρέπεται σε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) .
1973	Στην ΕΟΚ προστίθενται οι Δανία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο
1981	Η Ελλάδα γίνεται το 10ο μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
1986	Ακολουθούν η Ισπανία και η Πορτογαλία.
1992	Οι 12 χώρες της ΕΟΚ υπογράφουν τη <i>Συνθήκη του Μάαστριχτ</i> και μετονομάζονται σε Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) .
1995	Στην ΕΕ προσχωρούν η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία.
1997	Οι 15 της ΕΕ υπογράφουν τη <i>Συνθήκη του Άμστερνταμ</i> .
1999	Το ευρώ αντικατέστησε τα εθνικά νομίσματα. Η Ελλάδα προσχώρησε στο euro (€) το 2001.
2002	Στην Κοπεγχάγη υπογράφεται η διεύρυνση της ΕΕ με άλλα 10 χώρες.
2004	Με τις Τσεχία, Εσθονία, Κύπρο, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβενία, Σλοβακία η ΕΕ αριθμεί 25 μέλη.
2007	Εντάσσονται η Βουλγαρία και η Ρουμανία.
2013	Ως 28 ^η χώρα εντάσσεται η Κροατία.
	Υποψήφιος προς ένταξη χώρες: Ισλανδία, Μαυροβούνιο, FYROM, Σερβία, Τουρκία, Αλβανία.
2017	Οι Βρετανοί ψηφίζουν την αποχώρησή τους από την Ε.Ε. (Brexit)

Κριτήρια ένταξης στην ΕΕ: η κοσμική, δημοκρατική κυβέρνηση, το κράτος δικαίου και οι αντίστοιχες κοινωνικές και θεσμικές ελευθερίες. Αντικείμενο συζήτησης αποτελούν τα

οφέλη/προκλήσεις της διεύρυνσης και ο τρόπος με τον οποίο η ΕΕ διαχειρίζεται τις σχέσεις της με τους γείτονές της.

3. Πώς λειτουργεί η ΕΕ;

Τα 3 κύρια όργανα λήψης αποφάσεων στην ΕΕ είναι:

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέχει κατά το ήμισυ τη νομοθετική εξουσία και είναι ο μόνος φορέας που αποτελείται από τους αντιπροσώπους που εκλέγονται άμεσα από τους πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ. Οι πολίτες, σε όλα τα κράτη μέλη, κάθε 5 έτη εκλέγουν 785 μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ευρωβουλευτές). Αν και οι εκλογές είναι για εθνικούς υποψηφίους, τα μέλη του Κοινοβουλίου τοποθετούνται σύμφωνα με τα πολιτικές ομάδες παρά ανάλογα με την εθνικότητα.
Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ή Συμβούλιο των υπουργών) κατέχει το άλλο μισό της νομοθετικής εξουσίας. Αποτελείται από τους υπουργούς των κρατών μελών, αρμόδιους για την εκάστοτε πράξη (πχ για τη Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) νομοθετούν οι υπουργοί γεωργίας όλων των κρατών-μελών).
Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέχει την εκτελεστική εξουσία. Αποτελείται από 28 Επιτρόπους, έναν από κάθε κράτος μέλος. Είναι αρμόδια για τη σύνταξη όλων των προτεινόμενων κανόνων, προκειμένου να συντονιστεί η ευρωπαϊκή νομοθεσία. Ελέγχει μερικές αντιπροσωπείες και είναι αρμόδια για τη λειτουργικότητα της Ένωσης. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και επικυρώνεται από το Κοινοβούλιο.
Άλλα Όργανα και Οργανισμοί της ΕΕ είναι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής κλπ.

4. Με τι ασχολείται η ΕΕ; Βλ. [Τομείς της ευρωπαϊκής πολιτικής](#)

Η **αλληλεγγύη** και η **καινοτομία** χαρακτηρίζουν τις δραστηριότητες της ΕΕ. Αυτά είναι σε άμεση συνάρτηση με τη διαχείριση του ετήσιου προϋπολογισμού της, που υπερβαίνει τα 120 εκατομμύρια ευρώ, σε τομείς όπως η περιφερειακή και κοινωνική ανάπτυξη, η γεωργία, η έρευνα και η ενέργεια. Στόχος της ΕΕ είναι να γίνει ανταγωνιστικότερη, υιοθετώντας την κοινωνική ευθύνη και προωθώντας τη βιώσιμη ανάπτυξη.

5. **Η ενιαία αγορά:** Η ενιαία αγορά είναι ένα από τα επιτεύγματα της ΕΕ. Ποια είναι τα οφέλη της ενιαίας αγοράς, πώς δημιουργήθηκε και ποιες είναι οι νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα;

6. **Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) και το ευρώ (€):** Το ευρώ είναι το ενιαίο νόμισμα της ΕΕ. Ποια είναι η ιστορία του ευρώ και της ΟΝΕ, πώς λειτουργεί και ποιες χώρες χρησιμοποιούν το ενιαίο νόμισμα;

7. **Η Ευρώπη των πολιτών:** Η ιθαγένεια της ΕΕ συνοδεύεται από μία σειρά θεμελιωδών και πολιτικών δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων το δικαίωμα κυκλοφορίας, διαμονής και εργασίας οπουδήποτε εντός της ΕΕ. Εκατομμύρια νέοι έχουν ήδη σπουδάσει σε χώρες άλλες από τη χώρα τους.

8. **Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη:** Οι πολίτες της ΕΕ είναι ελεύθεροι να ταξιδεύουν οπουδήποτε στην ΕΕ. Ωστόσο, η κινητικότητα επιφέρει νέες προκλήσεις και για τον λόγο αυτό οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές πρέπει να συνεργάζονται στενότερα ώστε να γίνει η Ευρώπη ασφαλέστερη.

9. **Η Ευρωπαϊκή Ένωση στη διεθνή σκηνή:** Οι Ευρωπαίοι ασκούν μεγαλύτερη επιρροή στη διεθνή σκηνή όταν εκφράζονται με μία φωνή. Οι χώρες της ΕΕ συνεργάζονται στενά σε εμπορικά θέματα και σε θέματα αναπτυξιακής πολιτικής. Η ΕΕ διαμορφώνει επίσης μία κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική.

Άσκηση:

- Σκεφτείτε τι θα σας ενδιέφερε να μάθετε για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Καταγράψτε τα 3-5 θέματα ενδιαφέροντός σας και στη συνέχεια επισκεφθείτε τον επίσημο [ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#). Αναζητήστε πληροφορίες και αποδελτιώστε τις απαντήσεις που θα λάβετε.
- Εναλλακτικά, μελετήστε το [εκπαιδευτικό υλικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση](#) ή [Ευρωπαϊκή δικτυακή πύλη της νεολαίας](#) και τα περιεχόμενα του ιστότοπου. Στη συνέχεια παρουσιάστε μας α) τα περιεχόμενα και β) κάτι που σας προκάλεσε το ενδιαφέρον.

Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης

Τρόποι και μέσα υλοποίησής της

- Θεωρείται λειτουργικότερη και αποδοτικότερη αν διδαχθεί ως σύνθετη έννοια μέσω διαφόρων γνωστικών αντικειμένων.
- Πραγματοποιείται με την παροχή γνώσεων σχετικών με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη-μέλη της και τις κοινές καταβολές τους, μέσα από τη διδασκαλία μαθημάτων, όπως η Ιστορία, η Γεωγραφία, οι Γλώσσες, οι Κοινωνικές Επιστήμες, η Λογοτεχνία.
- Ειδικότερα, η διδασκαλία της Ιστορίας επιβάλλεται να περιλαμβάνει πληροφορίες για την εξέλιξη του ευρωπαϊκού πολιτισμού, όπως αυτός διαμορφώθηκε στη διαδρομή των αιώνων από την ελληνική κλασική αρχαιότητα, τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό, την Αναγέννηση, το Διαφωτισμό μέχρι και τη σύγχρονη πολιτισμική πραγματικότητα.
- Η αισθητική αγωγή είναι αναγκαίο να αποβλέπει στην επαφή και τη γνωριμία με το έργο, τα πνευματικά και καλλιτεχνικά ρεύματα- παλαιότερα και σύγχρονα- που σημάδεψαν την πορεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
- Η προβολή της ευρωπαϊκής πολιτισμικής κληρονομιάς μπορεί να επεκτείνεται και να συμπληρώνεται με επισκέψεις σε μουσεία, μνημεία και χώρους τέχνης.
- Οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε ευρύτερες δραστηριότητες, σε συνεργασία με πολιτιστικά ιδρύματα, με ευρωπαϊκά σχολεία ή μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- Η εκπαίδευση οφείλει να εξοικειώνει τους μαθητές με τους θεσμούς, τα όργανα και τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε οι αυριανοί ευρωπαίοι πολίτες να έχουν κοινό μέτρο επιλογών και δράσης.
- Η ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής διάστασης στη διδακτική πράξη δεν πρέπει να γίνεται σε βάρος των αρχικών σκοπών που θέτει το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ούτε να βρίσκεται σε αντίθεση με τις πολιτιστικές, ηθικές, θρησκευτικές και κοινωνικές αξίες κάθε λαού.

Οφέλη που προκύπτουν από την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση

- Οι μαθητές διευρύνουν τους ορίζοντές τους, καθώς ξεφεύγουν από το στενό πλαίσιο της κοινότητάς τους και ενημερώνονται για τις διεθνείς εξελίξεις της σύγχρονης πραγματικότητας.
- Αποκτούν έγκυρη πληροφόρηση για τις κοινωνικές, πολιτικές και διοικητικές δομές των ευρωπαϊκών χωρών και καθίστανται κοινωνοί των τρεχουσών εξελίξεων, η κατανόηση των οποίων τους βοηθά να ερμηνεύσουν και τις εξελίξεις στη χώρα τους, λόγω της αλληλεξάρτησης των λαών.
- Η κατανόηση της σύγχρονης ευρωπαϊκής πραγματικότητας επιτρέπει την πολιτιστική σύμμιξη, την ανταλλαγή διαφορετικών πολιτιστικών στοιχείων.
- Οι νέοι διαμορφώνουν δημοκρατική και ανθρωποκεντρική συνείδηση, απομακρύνονται από τον εθνικισμό, την εμμονή σε ιδέες περί ανωτερότητας των πολιτισμών και καλλιεργούν μέσα τους το σεβασμό, συμφιλώνονται με το διαφορετικό, μαθαίνουν να γίνονται ανεκτικοί, δεκτικοί στο καινούριο που ανακαλύπτουν λόγω της πολυπολιτισμικότητας.

Σχολικές συνεργασίες στην Ευρώπη. Τι είναι το e-Twinning;

- Η δράση eTwinning (από 15/1/2005) διευρύνει τη συνεργασία σχολείων από διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες στην παραγωγή κοινών project μέσω των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).
- Βελτιώνει την παιδαγωγική/διδακτική της τάξης και προσδίδει συμπληρωματική αξία στη συμβατική μάθηση.

- Προσφέρει μία ευκαιρία στους νέους να μάθουν ο ένας για τον άλλον, για την κουλτούρα του σχολείου τους και της οικογένειάς τους.
- Προβλέπει εκπαιδευτικές συνεργασίες όλης της σχολικής κοινότητας σε πολλά επίπεδα και θέματα για ένα μακρύ χρονικό διάστημα.
- Ενθαρρύνει την ποικιλομορφία και τους πολυγραμματισμούς.
- Αξιοποιώντας τις δυνατότητες της πλατφόρμας Broadband προσφέρει σημαντικές δυνατότητες επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων, διαμοιρασμού των πληροφοριών και των γνώσεων.
- Παρέχει τη δυνατότητα στους νέους να ενσωματώσουν την Ευρωπαϊκή ιθαγένεια καθώς και το γλωσσικό και πολιτιστικό πλούτο της ηπείρου μας σε μία δημιουργική και ευχάριστη μαθητική εμπειρία.

Ελλάδα – Ευρώπη

Στη σύγχρονη εποχή οι σχέσεις που αναπτύσσουν τα κράτη μεταξύ τους γίνονται βαθμιαία όλο και στενότερες. Η συνεργασία είναι αίτημα των καιρών και δεν μπορεί να αγνοηθεί. Η πρόοδος ενός κράτους εξαρτάται από τις σχέσεις του σε οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό επίπεδο, πολιτιστικό με τα άλλα κράτη. Ταυτόχρονα σήμερα επικρατεί κλίμα εκρηκτικών προβλημάτων και ανασφάλειας και επομένως η ύπαρξη μιας υπερεθνικής ένωσης ευρωπαϊκών κρατών αποτελεί αισιόδοξη προοπτική.

Η ύπαρξη κοινών οικονομικών συμφερόντων, οι κοινές πολιτιστικές καταβολές και η δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς δημιούργησαν μια μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια, στο πλαίσιο της οποίας οι λαοί καλούνται να συνεργαστούν, να ζήσουν ειρηνικά και να ευημερήσουν. Η Ελλάδα ανήκει στην Ευρώπη και συνδέεται μ' αυτήν με ιστορικούς και πολιτισμικούς δεσμούς. Για τους περισσότερους, η εθνική πρόοδος εξαρτάται από τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο η συμμετοχή αυτή δεν είναι εκ προοιμίου μόνον ωφέλιμη για την Ελλάδα.

Θετικές προοπτικές από την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Οικονομικός τομέας

- Διάθεση των ελληνικών προϊόντων σε μια ευρύτερη αγορά.
- Παροχή τεχνογνωσίας από τις οικονομικά ισχυρές χώρες.
- Ευχερής και χωρίς περιορισμούς (κατάργηση δασμών) διακίνηση των προϊόντων από χώρα σε χώρα, εκπόνηση και εφαρμογή κοινών προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης, ανταλλαγή εμπειριών, κατασκευή έργων υποδομής, καθιέρωση κοινών μέσων συναλλαγής (κοινού νομίσματος), ελεύθερη μετακίνηση πολιτών.
- Αποτελεσματική αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων, καθώς οι προσπάθειες και οι αγώνες θα είναι κοινοί.
- Χρηματοδότηση σημαντικών έργων υποδομής και ενίσχυση των εθνικών κλάδων παραγωγής.
- Σύγκλιση των οικονομιών των χωρών της Ευρώπης με την οικονομική και νομισματική ένωση που θα περιλαμβάνει ένα ενιαίο και σταθερό νόμισμα.

Πολιτικός τομέας

- Διεύρυνση της δημοκρατικής λειτουργίας του πολιτεύματος. Με δεδομένο το υψηλό επίπεδο πολιτικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της Ευρώπης, η Ένωση αποτελεί εγγύηση ομαλής πολιτικής ζωής, με σεβασμό στις αρχές της ελευθερίας και της δημοκρατίας και κατοχύρωση των ανθρώπινων δικαιωμάτων.
- Δημοκρατική και αποτελεσματική λειτουργία υπερεθνικών οργάνων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο) με στόχο την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων.
- Η ενίσχυση του πολιτικού κύρους της Ελλάδας και η εφαρμογή κοινής εξωτερικής πολιτικής, για την προαγωγή της ειρήνης και της ασφάλειας στην Ευρώπη και την υφήλιο.
- Η δημιουργία σχέσεων αλληλεγγύης μεταξύ κρατών της Ευρώπης

- Διεύρυνση της δημοκρατικής λειτουργίας του πολιτεύματος. Με δεδομένο το υψηλό επίπεδο πολιτικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της Ευρώπης, η Ένωση αποτελεί εγγύηση ομαλής πολιτικής ζωής, με σεβασμό στις αρχές της ελευθερίας και της δημοκρατίας και κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Δημοκρατική και αποτελεσματική λειτουργία υπερεθνικών οργάνων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο) με στόχο την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων.
- Η ενίσχυση του πολιτικού κύρους της Ελλάδας και η εφαρμογή κοινής εξωτερικής πολιτικής, για την προαγωγή της ειρήνης και της ασφάλειας στην Ευρώπη και την υφήλιο.
- Η δημιουργία σχέσεων αλληλεγγύης μεταξύ κρατών της Ευρώπης.

Κοινωνικός τομέας

- Η διεύρυνση των κοινωνικών δικαιωμάτων με την προσαρμογή τους στα ευρωπαϊκά δεδομένα.
- Η χάραξη κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για την καταπολέμηση αρνητικών φαινομένων όπως η οικολογική καταστροφή, η βία, το έγκλημα, τα ναρκωτικά, η τρομοκρατία.

Πολιτιστικός τομέας

- Μεταλαμπάδευση στην Ευρώπη των διαχρονικών αξιών του Ελληνισμού.
- Οι πολιτιστικές ανταλλαγές θα συμβάλλουν στην άμβλυνση των αντιθέσεων και στην ανάπτυξη κοινής ευρωπαϊκής συνείδησης. Η αναγνώριση του δικαιώματος κάθε λαού να έχει την ιστορία, τις παραδόσεις, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τον πολιτισμό του.
- Η διατήρηση της εθνικής φυσιογνωμίας των κρατών-μελών. Η κοινότητα, χωρίς να περιορίζει την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία των μελών της τους παρέχει κοινή ταυτότητα και τους εξασφαλίζει μεγαλύτερη αλληλεγγύη και αμοιβαία υποστήριξη.
- Εκπαίδευση: ανταλλαγές σε θέματα οργάνωσης και περιεχομένου.

Εθνικός τομέας

- Η ένταξη της χώρας μας ευνοεί την ειρήνη και την ασφάλεια της και εγγυάται την εδαφική της ακεραιότητα.
- Η κοινή εξωτερική πολιτική ενισχύει το κύρος της χώρας και συμβάλλει στην επίλυση εθνικών προβλημάτων.

Αρνητικές προοπτικές από την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Οικονομικός τομέας

- Είναι πιθανή η εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από τα ξένα κέντρα, καθώς ο ανταγωνισμός θα είναι ιδιαίτερα οξύς. Η αδυναμία αυτόνομης οικονομικής πορείας και των μικρών επιχειρήσεων να αντεπεξέλθουν στον ανταγωνισμό.

Πολιτικός τομέας

- Κίνδυνος υπερσυγκεντρωτισμού της εξουσίας από ορισμένες ισχυρές χώρες.
- Αποδυνάμωση πολιτικής αυτονομίας εθνικών κυβερνήσεων.
- Πίεση από πιθανό μεταναστευτικό κύμα από τα κράτη του «3^{ου} κόσμου» προς την ευρωπαϊκή ήπειρο

Κοινωνικός τομέας

- Αλλαγές στις διαπροσωπικές σχέσεις (ορθολογιστικές, ιδιοτελείς) στην ψυχαγωγία, στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς ατόμων,

Πολιτιστικός τομέας

- Ανεξέλεγκτη εισροή χαμηλής ποιότητας ξενικών πολιτιστικών στοιχείων.
- Κίνδυνος πολιτιστικής αλλοτρίωσης και ισοπέδωσης της ιδιαιτερότητας κάθε χώρας. Ελλοχεύει ο κίνδυνος διαμόρφωσης μιας απρόσωπης και μαζικής «πανευρωπαϊκής» κουλτούρας που θα ισοπεδώσει τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες κάθε ξεχωριστού λαού. Δοκιμασία και απειλή γλώσσας, Ορθοδοξίας, ηθών και εθίμων, μορφών τέχνης (μουσική).

Η προσφορά της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Η Ελλάδα διαθέτει ένα αξιόλογο πνευματικό δυναμικό (Γράμματα, Επιστήμες, Τέχνες), όπως αποδεικνύουν οι βραβεύσεις και οι διακρίσεις τους σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Ο ελληνικός τρόπος ζωής και οι αξίες του, μπορούν να προσφέρουν πολλά στους ευρωπαϊκούς λαούς αντισταθμίζοντας το δυτικοευρωπαϊκό πνεύμα του πειστικού ορθολογισμού με την αμεσότητα και τον αυθορμητισμό που προβάλλει η δική μας πολιτιστική ταυτότητα .
- Η Ελλάδα αποτελεί διαχρονικό σύμβολο που συνδέει το σύγχρονο ευρωπαϊκό με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.

Οι σχέσεις των ευρωπαϊκών κρατών – Στόχοι Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Οι σχέσεις των ευρωπαϊκών κρατών πρέπει να διέπονται από πνεύμα ισοτιμίας , αμοιβαίου σεβασμού, κατανόησης και αλληλεγγύης, διαφορετικά αυτό το υπερεθνικό σύνολο υπάρχει κίνδυνος να μετατραπεί σ' έναν οργανισμό, όπου οι ισχυρότεροι θα επιβάλουν τη θέλησή τους και θα εκμεταλλεύονται τους ασθενέστερους.
- Η ενωμένη Ευρώπη δεν μπορεί να χωρίζεται σε ισχυρά και αδύναμα κράτη και δεν πρέπει να ανέχεται την περιθωριοποίηση των δευτέρων από τα πρώτα.
- Μέλημά της πρέπει να είναι η κοινή ανάπτυξη μέσα σε κλίμα ομόνοιας, συνεργασίας, και αλληλεγγύης. Επίσης στον ευρωπαϊκό πολιτισμό αρμόζει η πολιτισμική πολυφωνία.
- Απαιτείται λοιπόν η σύνθεση των επιμέρους ενικών πολιτισμών και όχι η ισοπέδωση τους. Στο ευρωπαϊκό πολιτισμικό μωσαϊκό έχουν θέση όλοι οι λαοί και είναι απαραίτητη η διαφύλαξη της εθνικής και πολιτισμικής τους ιδιαιτερότητας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να στοχεύει:

- Στην αλληλεγγύη, την συνοχή, την κοινωνική δικαιοσύνη.
- Στη διασφάλιση της δημοκρατίας στο σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων των αρχών της πολιτισμικής σύνθεσης των κοινωνιών.
- Στην αποκέντρωση στη λήψη των αποφάσεων (με ενεργό συμμετοχή του Ευρωπαίου πολίτη)
- Στην ανάπτυξη με ανθρωποκεντρική διάσταση (υλική και πνευματική ευημερία ανθρώπου), δίχως τεχνοκρατική αντίληψη , με σεβασμό στην ποιότητα ζωής , το φυσικό περιβάλλον, την ενίσχυση του κράτους πρόνοιας.
- Στην ισομερή ανάπτυξη όλων των κρατών-μελών.
- Στην ενδυνάμωση των θεσμών μιας ισότιμης (πολιτικής, οικονομικής κ.λ.π) συνεργασίας, δίχως ηγεμονισμούς των ισχυρών χωρών.
- Στην προσπάθεια κατάπαυσης των εστιών πολέμου και στην ανάληψη ειρηνικών πρωτοβουλιών για την παγίωση της ειρήνης.
- Στην ανάπτυξη σχέσεων φιλίας και συνεργασίας με όλες τις χώρες , με στόχο την προαγωγή της σταθερότητας, της ελευθερίας, της ειρήνης.

ΚΕΙΜΕΝΑ

1.Πολιτιστικές ταυτότητες και ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη σε μια διευρυνόμενη ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μπροστά σε αυτές τις ενδογενείς και εξωγενείς εξελίξεις, αναζητεί τρόπους και μέσα για να ξαναρχίσει την πολιτική της οικοδόμηση, προσπαθώντας να λάβει την πλήρη υποστήριξη των πολιτών, υπερβαίνοντας τις εθνικές συμμαχίες. Το δόγμα είναι «ενότητα στη

διαφορετικότητα», άποψη που δεν κατανοείται πάντοτε πλήρως από τους ντόπιους πληθυσμούς. Προτείνω την ανάλυση τεσσάρων σημείων αυτής της άποψης, στα οποία σήμερα θα οικοδομήσω την ομιλία μου: πολιτισμός, ταυτότητα, ιδιότητα του πολίτη, Ευρώπη.

Πολιτισμός, πρώτα απ' όλα

Ο πολιτισμός είναι ελληνική λέξη. Περιέχει τη ρίζα «πόλις» και εμφανώς αναφέρεται στην πόλη. Οι Λατινογενείς γλώσσες χρησιμοποιούν τη λέξη «culture» (κουλτούρα), η οποία πρωτίστως περιέχει την έννοια της καλλιέργειας, π.χ. της γης, προσπάθεια που στόχο έχει την μεταμόρφωση και την κυριαρχία στη φύση. Μου φαίνεται ότι για άλλη μια φορά οι Έλληνες είναι πιο κοντά στην έννοια του πολιτισμού και της συμμετοχής στα κοινά όταν μιλούν για πολιτισμό απ' ό,τι οι Λατίνοι, οι Γερμανοί, οι Αγγλοσάξονες ή οι Σλάβοι.

Σε γενικές γραμμές στις ευρωπαϊκές γλώσσες η έννοια του «πολιτισμού» έχει ταυτόχρονα διευρυνθεί και περιοριστεί. Για ορισμένους ανθρώπους έχει την έννοια των καλών τεχνών, της λογοτεχνίας, της μουσικής και των επιστημών. Άλλοι την αντιμετωπίζουν περισσότερο στην ανθρωπολογική και κοινωνική της διάσταση. Ο Ελβετός συγγραφέας/ φιλόσοφος και μεγάλος οπαδός της ομοσπονδιακής Ευρώπης Ντενί ντε Ρουζμόν ήταν εξαιρετικός παρατηρητής των Ευρωπαίων και συνήθιζε να λέει, με μια δόση χιούμορ, ότι για το μέσο Γάλλο « κουλτούρα » είναι ευφράδεια και κλασσική λογοτεχνία, για τον Άγγλο είναι η ατομική απόκτηση γνώσης με στόχο την εκλέπτυνση του αισθητικού γούστου και της διανόησής του (και, φυσικά, του αθλητισμού!), ενώ για ένα Γερμανό είναι η προσπάθεια για την αποδοτικότητα της οικονομίας και των θεσμών, καθώς και η άσκηση της προσωπικότητάς του.

Ταυτότητα: για τι πράγμα μιλάμε;

Μιλάμε πολύ για την ταυτότητα στον σημερινό κόσμο της παγκοσμιοποίησης και της ομοιογένειας. Αναφερόμαστε, όμως, στο ίδιο πράγμα; Πολύ συχνά η ταυτότητα σχετίζεται με την εθνικότητα. Έχω «δελτίο ταυτότητας», όπως και εσείς οι Έλληνες. Λέει όμως την αλήθεια για την πραγματική μας ταυτότητα; Δεν πρέπει να λάβουμε υπόψη τη φυλή μου, την εθνική μου καταγωγή, τη μητρική μου γλώσσα, τη θρησκεία μου;

Αναφερόμαστε σε καταγωγή, σε ρίζες. Καθένας και καθεμία έχουμε ρίζες. Όπως όμως έγραψε ο Ισπανός συγγραφέας Χουάν Γκοϊτίσολο: «Ο άνθρωπος δεν είναι δέντρο. Και βέβαια έχει ρίζες, έχει όμως και πόδια που τον πάνε παντού». Ο Οδυσσεύς το γνώριζε και η περιπλάνησή του είναι εξαιρετικό παράδειγμα αυτής της τυπικής προσπάθειας των Ευρωπαίων να θέλουν να βγουν από την περίφραξη του χωριού τους, τα σύνορα της χώρας τους, να διασχίσουν τη θάλασσα και τον ορίζοντα... Μάλιστα, πολύ συχνά περιορίζουμε την ταυτότητα στις ρίζες, τη χώρα, κάνοντάς την αμετακίνητη έννοια. Σήμερα ζούμε μια εποχή νομάδων, κατά την οποία πραγματικά πολλοί άνθρωποι ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο για δουλειά ή για τουρισμό – και την οποία εικονικά βιώνουμε μέσω της τηλεόρασης, του τηλεφώνου, του διαδικτύου, όπου ακόμη περισσότεροι άνθρωποι μοιράζονται τη ζωή τους με άλλους που βρίσκονται πολύ μακριά. Ως εκ τούτου, η αναφορά και μόνο σε ρίζες ή γη μου φαίνεται λίγο απλοϊκή.

Η μητρική μας γλώσσα είναι σημαντικό μέρος της ταυτότητας μας, γιατί είναι και το καλύτερο επικοινωνιακό εργαλείο μας. Απειλείται όμως ολοένα και περισσότερο από νόθες μορφές της παγκόσμιας αγγλικής, η οποία δεν έχει πλέον τίποτε κοινό με την ωραία γλώσσα του Σαίξπηρ. Δεν υποστηρίζω ότι πρέπει να αντιτιθέμεθα σε οποιαδήποτε μορφή παγκοσμιοποίησης ή αλλαγής όταν έχει θετικές επιπτώσεις, όπως την αμοιβαία προσέγγιση των λαών. Εντούτοις, αυτό δεν πρέπει να μας αποτρέπει από το να προστατεύουμε και να προωθούμε τη δική μας πολιτιστική ταυτότητα.

Γι' αυτό τον λόγο, κατά τη γνώμη μου, χρειαζόμαστε περισσότερη Ευρώπη. Οι τοπικές, περιφερειακές, ακόμη και οι εθνικές μας ταυτότητες είναι από μόνες τους ανίσχυρες για να ανταπεξέλθουν στις ανεπιθύμητες ενέργειες της παγκοσμιοποίησης ή του αμερικανικού τρόπου ζωής, ο οποίος είναι καταστρεπτικός από πολλές απόψεις. Η εισαγωγή του γαλλικού, του ιταλικού ή του μαροκινού φαγητού δεν αποτελεί απειλή για την ταυτότητά μας. Η κυριαρχία όμως και η πανταχού παρουσία της αμερικανικής υποκουλτούρας στην καθημερινή μας ζωή με τα μέσα, την ψυχαγωγία και τις επιχειρήσεις αποτελεί κίνδυνο.

Οι Ευρωπαίοι έχουν τον πλούτο της διαφορετικότητάς τους. Στην ευρωπαϊκή ταυτότητα διακρίνονται πολλά επίπεδα. Η έννοια του πλουραλισμού γεννήθηκε στην Ελλάδα, καλύπτοντας ένα ποικιλόμορφο σύνολο απόψεων και θεωριών. Το Σωκρατικό πνεύμα είναι η βάση του κριτικού πνεύματος, του ανοιχτού διαλόγου και της ηθικής δέσμευσης. Θα πρέπει να καλλιεργούμε τις διαφορές μας, οι οποίες δεν πρέπει να είναι αποκλειστικές. Γεννήθηκα Φλαμανδός, είμαι Βελγικής εθνικότητας, Ευρωπαίος πολίτης στο διαβατήριό και στα χρήματά μου. Επίσης, στην καρδιά είμαι Έλληνας...

Ιδιότητα του πολίτη

Η ιδιότητα του πολίτη συνοψίζεται σε μια λέξη-κλειδί: συμμετοχή. Η ιδέα γεννήθηκε εδώ και αναπτύχθηκε από τον Αριστοτέλη και τους σύγχρονους του Αρχαίους Έλληνες. Η ιδιότητα του πολίτη είναι η συμμετοχή ενός ατόμου στα κοινά. Πρώτα-πρώτα αναφορικά με την οικογένειά του, την επαγγελματική του δραστηριότητα, την ένταξή του σε μια κοινότητα ή μια πόλη. Στη συνέχεια υπάρχει το επίπεδο μιας επαρχίας ή περιφέρειας, το επίπεδο ενός κράτους – για παράδειγμα, η Ελλάδα – και το διεθνές επίπεδο, στην περίπτωση μας, η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τώρα, η συμμετοχή έχει δυο μορφές, καθεμιά από τις οποίες συμπληρώνει την άλλη. Υπάρχει μια παθητική και δεκτική μορφή, με την έννοια του να πας κάπου για να δεις και να ακούσεις, λ.χ. μια συναυλία, μια επίδειξη ή μια διάλεξη. Υπάρχει επίσης η ενεργός μορφή, πράγμα που σημαίνει αφοσίωση και δέσμευση υπό την έννοια της συνεισφοράς και της προσφοράς.

Η ελευθερία και η κριτική σκέψη, που αποτελούν τα θεμέλια της δημοκρατίας, επίσης απαιτούν συναίσθηση ευθυνών. Πάντα αιώνες πίσω ο Περικλής έλεγε στους Αθηναίους: «Δεν επαινούμε τον έντιμο πολίτη που απουσιάζει από τα κοινά. Αντίθετα, τον κατηγορούμε ότι είναι εντελώς άχρηστος»

Και η Ευρώπη, τελικά;

Πώς ορίζουμε την Ευρώπη; Στο σημείο αυτό μιλάω κατ' αρχάς για την ήπειρο και όχι για τους θεσμούς της ΕΕ. Μιλάμε για μια γεωγραφική Ευρώπη; Μια ιστορική Ευρώπη; Μια Ευρώπη των πολιτισμών; Μια οικονομική ή πολιτική Ευρώπη;

Ο γεωγραφικός χώρος «Ευρώπη» έχει πάντοτε γνωρίσει μεταναστευτικά κύματα και μετανάστες που κατέληξαν στο να εγκατασταθούν. Όλοι αυτοί έφεραν διαφορετικές αξίες οι οποίες μερικές φορές ήταν διαφορετικές από τις ντόπιες, οι οποίες όμως αναμίγνυον και συνεισέφεραν στη διαμόρφωση των θεμελίων των πολιτισμών μας σήμερα.

Η Ευρώπη μπορεί σίγουρα να οριστεί από την πολιτιστική και την κοινωνική της διάσταση, περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο.

Δεν χρειαζόμαστε έναν και μοναδικό ευρωπαϊκό πολιτισμό, ενώ μάλλον αριθμούμε περίπου εκατό διαφορετικούς πολιτισμούς. Ούτε και μας χρειάζονται οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης ως συνομοσπονδία κυρίαρχων εθνικών κρατών... Αυτό που χρειαζόμαστε είναι ένας νέος τύπος πραγματικού Ευρωπαϊκού Κράτους, δηλαδή ένας πολιτικός και ομοσπονδιακός θεσμός που να μπορεί να επιβάλλεται σε διεθνές επίπεδο, αντισταθμίζοντας την ηγεμονία των ΗΠΑ, που να μπορεί να παρεμβαίνει στη Μέση Ανατολή και σε άλλες διαμάχες, να ανταποκρίνεται στις οικονομικές προκλήσεις αναδυόμενων δυνάμεων, όπως η Κίνα και η Ινδία. Ένα Κράτος που να μπορεί να αντιμετωπίσει ορισμένα σημαντικά κοινωνικά προβλήματα, τα οποία τα Εθνικά Κράτη δεν είναι πλέον σε θέση να επιλύσουν μόνα τους, όπως η ανεργία, η ανεύρεση θέσεων εργασίας, ο ανταγωνισμός, η ασφάλεια, η υγεία και η προστασία του περιβάλλοντος.

Ο πολιτιστικός πλουραλισμός είναι αναγκαίος σε έναν εξελισσόμενο κόσμο όπου οι αποστάσεις ολοένα μικραίνουν. Τα πραγματικά ή τα εικονικά ταξίδια μας, μέσω του διαδικτύου, πρέπει να θεμελιώνουν την ανοχή μας έναντι των άλλων. Εντούτοις, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας τείνουν να ομογενοποιήσουν το γούστο, το ύφος και τις συνήθειες, πράγμα επιβλαβές για τον πλούτο της αυθεντικής πολιτιστικής ταυτότητας.

Αυτό ενέχει και έναν κίνδυνο, ο οποίος δεν είναι τόσο εμφανής όσο εκείνος των Ισλαμιστών, είναι ακόμη όμως μεγαλύτερος, καθώς είναι συγκαλυμμένος. Ας είμαστε σε ετοιμότητα μπροστά στις αποκαλούμενες μαζικές πολιτιστικές παραγωγές, που ακολουθούν την κυρίαρχη λογική του

κέρδους, οι οποίες κατακλύζουν τον πλανήτη. Πρόκειται για οδοστρωτήρες, που συνθλίβουν την ταυτότητά μας, υπονομεύουν τον πλούτο της διαφορετικότητάς μας και ανοίγουν το δρόμο για μια μόνο αλήθεια και για δικτατορίες.

Έσχατο και κραταιό, ας έχουμε πάντοτε στο μυαλό μας ότι τα πολιτιστικά δικαιώματα, ακριβώς όπως και τα κοινωνικά δικαιώματα, μπορούν να καταστούν αντιδημοκρατικά όργανα, εάν δεν διαποτίζουν την κοινωνική και πολιτική οργάνωση ενός κράτους δικαίου. Εδώ ακριβώς βρίσκεται η αποστολή της Ευρώπης και η δράση κάθε μεμονωμένου πολίτη. Οι πολίτες, που συνολικά είναι 500 εκατομμύρια άνθρωποι, ανήκουν σε μόλις 28 Εθνικά Κράτη. Αυτό πρέπει να είναι η Ευρώπη.

Mark Dubrulle¹

2. Απομακρύνοντας την Ευρώπη από το χείλος του γκρεμού

Το 2007 οι Ηνωμένες Πολιτείες «άρπαξαν» έναν σοβαρό και άκρως μεταδοτικό οικονομικό ιό. Οκτώ χρόνια αργότερα, επιτέλους προχωρούν σε μία πειστική ανάκαμψη. Η Ευρώπη ωστόσο, παραμένει σε κακή κατάσταση. Όχι μόνο δεν έχει επανέλθει από την ίωση του 2008, αλλά έχοντας να αντιμετωπίσει πολλαπλές κρίσεις τώρα βρίσκεται στα πρόθυρα πνευμονίας. Η καλύτερη άμυνα ενάντια στα παθογόνα είναι ένα δυνατό ανοσοποιητικό σύστημα. Και αυτό είναι που λείπει από την Ευρώπη σήμερα, με τη μορφή πολιτικών ηγετών που θα προσφέρουν ένα συναρπαστικό και προοδευτικό όραμα στους λαούς τους.

Με την πολιτική απογοήτευση να φτάνει στα χειρότερα επίπεδα μετά την σκοτεινή εποχή της δεκαετίας του 1930, ο κίνδυνος η Ευρώπη να υποκύψει στις καταστροφικές δυνάμεις του λαϊκισμού είναι ακόμη μεγαλύτερος. Αλλά είναι πολύ νωρίς για να εγκαταλείψουμε την ελπίδα. Αντίθετα, η Ευρώπη μπορεί να επιτύχει μακροπρόθεσμα. Για να διασφαλιστεί η επιτυχία, η πολιτική τάξη της Ευρώπης, αντί να πασχίζει να ανταποκριθεί στις κρίσεις που προκύπτουν θα πρέπει να αρχίσει να κοιτάει τη μεγάλη εικόνα, να προβλέπει και να διευθετεί τις προκλήσεις και να εμπνέει εκ νέου τους ανθρώπους.

Ζητάμε πολλά; Η Ιστορία μας λέει ότι η απάντηση είναι ένα ηχηρό όχι. Πριν από 60 χρόνια, με την οικονομία της Ευρώπης κλονισμένη από την καταστροφή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι ηγέτες της κοίταξαν πέρα από τις καθημερινές δυσκολίες για να διαμορφώσουν ένα πιο ελπιδοφόρο μέλλον, που θα στηριζόταν στην ευρωπαϊκή ενσωμάτωση. Το ίδιο όραμα και διορατικότητα χρειάζεται σήμερα και η Ευρωπαϊκή Ένωση με την χωρίς προηγούμενο ικανότητά της να προωθή την περιφερειακή συνεργασία θα παραμείνει στο επίκεντρο. Φυσικά, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των συνθηκών που οδήγησαν στη δημιουργία της ΕΕ και των προκλήσεων που η ένωση αντιμετωπίζει σήμερα.

Η πιο σημαντική είναι, ότι εξαιτίας της ΕΕ, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι σήμερα δεν έχουν βιώσει τον πόλεμο ούτε την οικονομική υστέρηση. Με τους κινδύνους της δημαγωγίας να μην βρίσκονται καταγεγραμμένοι στη μνήμη τους, είναι πολύ πιο ευάλωτοι στις ψευδείς υποσχέσεις και στην πρόκληση φόβου – όπως φαίνεται από τις εθνικιστικές αφηγήσεις και τα λαϊκιστικά κινήματα. Ακόμη χειρότερα, πολλά κόμματα του κατεστημένου έχοντας να αντιμετωπίσουν τη διάβρωση της βάσης των ψηφοφόρων τους, προσπαθούν να ακολουθήσουν αυτές τις καταστροφικές δυνάμεις και επιτίθενται και τα ίδια στην ΕΕ. Είναι εμφανές ότι η ΕΕ χρειάζεται μία νέα πνοή που θα αντανάκλα τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες του 21ου αιώνα. Για αυτό τον λόγο πρέπει να διευθετήσει τα οικονομικά της μια και καλή.

Έχει έρθει η ώρα οι ευρωπαίοι ηγέτες να βάλουν τέλος στη συνήθεια δεκαετιών να αναζητούν ημίμετρα για να αμβλύνουν τα συμπτώματα όταν αυτά προκύπτουν και να εφαρμόσουν πραγματικές μεταρρυθμίσεις που αντιμετωπίζουν τη ρίζα των προβλημάτων. Αν οι Ευρωπαίοι ηγέτες θέλουν να εμπνεύσουν τους λαούς τους για να χτίσουν ένα κοινό μέλλον, πρέπει να τους κάνουν να καταλάβουν τι επιφυλάσσει το μέλλον – και πως μπορούν να το εκμεταλλευτούν. Πρέπει να ξεκινήσουν αλλάζοντας τις συμπεριφορές και δεσμευόμενοι να συνεργαστούν ώστε να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις. **Θα ήταν ειρωνικό αν οι Ευρωπαίοι, τυφλωμένοι από ψεύτικες εθνικιστικές υποσχέσεις, απέρριπταν 60 χρόνια βαθιάς**

¹ Βέλγος πανεπιστημιακός, πολιτικός και οικολόγος.

συνεργασίας μία στιγμή που αυτή χρειάζεται περισσότερο από ποτέ. Φυσικά, η αυτοκαταστροφική συμπεριφορά δεν είναι κάτι καινούριο. Αλλά τις περισσότερες φορές οι ηγέτες καταφέρνουν να ξεφύγουν από το χείλος του γκρεμού. Το κλειδί για την Ευρώπη είναι να προσφέρει ένα συνεκτικό και πειστικό όραμα που να δικαιολογεί την ανάγκη για συνεργασία στις δεκαετίες που ακολουθούν.

Martin Schulz (Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου), Εφ. Το Βήμα, 23/1/2016

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενο του κειμένου του προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που μόλις διαβάσατε σε 80 – 100 λέξεις. Μονάδες 25
- B.1. «Θα ήταν ειρωνικό αν οι Ευρωπαίοι, τυφλωμένοι από ψεύτικες εθνικιστικές υποσχέσεις, απέρριπταν 60 χρόνια βαθιάς συνεργασίας μία στιγμή που αυτή χρειάζεται περισσότερο από ποτέ»: Να αναπτύξετε σε 80 – 100 λέξεις το νόημα της παραπάνω φράσης του κειμένου. Μονάδες 10
- B.2. Ποια η δομή της 3ης παραγράφου [Ζητάμε πολλά;... σήμερα] και ο τρόπος ανάπτυξης της 4ης παραγράφου του κειμένου [Η πιο σημαντική είναι... μια και καλή]; Μονάδες 5
- B.3. Ποιος είναι ο κυρίαρχος τρόπος (3 μονάδες) και τα μέσα πειθούς (2 μονάδες) που χρησιμοποιούνται στην τελευταία παράγραφο του κειμένου; Μονάδες 5
- B.4. α. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: δυσκολίες, αμβλύνουν, υστέρηση, ρίζα, βιώσει. Μονάδες 5
β. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: μακροπρόθεσμα, επίκεντρο, χτίσουν, επιτίθενται, ευάλωτοι. Μονάδες 5
- B5. Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το κείμενο ; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5
- Γ. Αποτελεί συνηθισμένο πια φαινόμενο πολιτικοί εκπρόσωποι να δέχονται κατηγορίες για μεταχείριση λαϊκίστικων μεθόδων προκειμένου να πείσουν τους πολίτες. Φαίνεται πια ότι ο λαϊκισμός αποτελεί ένα φαινόμενο που εγκυμονεί τρομακτικές συνέπειες για τον πολιτικό και κοινωνικό βίο, όχι μονάχα σε τοπικό αλλά και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε ένα άρθρο σας (500-600 λέξεων) που θα δημοσιευθεί στη σχολική εφημερίδα, προσπαθείτε να προσεγγίσετε τα αίτια του λαϊκισμού και των συνεπειών στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας, έχοντας ως δεδομένο τον Ευρωπαϊκό της προσανατολισμό. Μονάδες 40

3. Για μια ποιοτική βίωση της Ενωμένης Ευρώπης

Η ιδέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (με διάφορες μορφές και περιεχόμενο) ξεκίνησε πολύ νωρίς, ήδη στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, προχώρησε δειλά και αποσπασματικά, πέρασε από διάφορα στάδια και υπό διαφορετικές ιστορικές συνθήκες, αμφισβητήθηκε, αναθεωρήθηκε, αλλά μπόρεσε και ωρίμασε βαθμηδόν στις συνειδήσεις των λαών και των ηγετών των χωρών της Ευρώπης. Έτσι έφτασε τελικά να αποτελεί σήμερα την αδιαμφισβήτητη και δυναμική πραγματικότητα που είναι γνωστή ως «Ευρωπαϊκή Ένωση». Αυτή η ιστορική διάσταση, αυτή η διαδικασία συνειδησιακής ωρίμανσης (που πόρρω απέχει από μια συμβατική, ευκαιριακή και συμπτωματική συμπόρευση), πρέπει να αποτελεί σταθερό σημείο επιστημονικής και ιδεολογικής αναφοράς για την ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης και την πορεία της ολοκλήρωσης αυτής της ιδέας.

Εκπλήσσουν πραγματικά οι ομοιότητες (χωρίς να λείπουν βεβαίως και οι έντονες διαφορές) στα κίνητρα, στους σκοπούς και στις μορφές συμφωνίας που παρατηρούνται ανάμεσα στις συμπολιτειακές ενώσεις της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας αφενός και στη σύμπληξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφετέρου. Είναι, επίσης, εκπληκτικό πόσο συνεκτικά λειτούργησε μια θρησκεία, ο Χριστιανισμός, με τις δικές του αξίες, στη συνένωση των νέων λαών που συνδιαμόρφωσαν στους μεσαιωνικούς χρόνους τις τύχες της Ευρώπης, αλλά και πόσες συγκρούσεις και θρησκευτικούς πολέμους προκάλεσε ο θρησκευτικός φανατισμός. Κι ωστόσο, η χριστιανική διδασκαλία από κοινού με τον ορθό λόγο και τους παραδοσιακούς θεσμούς της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας έφεραν κοντά τους λαούς της Ευρώπης μέσα από τη βαθμιαία συνειδητοποίηση κοινών αρχών και αξιών.

Βεβαίως, όλους αυτούς τους αιώνες (από την αρχαιότητα μέχρι και όλο τον μεσαίωνα), οι φιλοδοξίες διαφόρων ηγετών και ηγεμόνων δυναστικών οίκων να επεκτείνουν την κυριαρχία τους σε

ευρύτερες μάζες πληθυσμού και σε μεγαλύτερες γεωγραφικές εκτάσεις προκάλεσαν σφοδρές συγκρούσεις που τραυμάτισαν την ενότητα και κλόνισαν την ειρήνη στην Ευρώπη. Ουδέν, όμως, κακόν αμιγές καλού. Οι απώλειες σε ζωές, οι καταστροφές, οι ερημώσεις, οι ενοχές, η ανάγκη αποτροπής των συγκρούσεων οδήγησαν βαθμηδόν σε επιμέρους συμμαχίες και ενώσεις. Μετά δε από τα δεινά που επισώρευαν στην Ευρώπη οι δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι, η ανάγκη για μια κοινή βάση αρχών, κανόνων και μορφών πολιτικής συμπεριφοράς που θα επέτρεπαν την υπέρβαση των αντιθέσεων και μια ουσιαστική συνένωση των Ευρωπαϊκών λαών οδήγησε σταδιακά στο «πολιτικό θαύμα» της Ενωμένης Ευρώπης που βιώνουμε σήμερα. Μεγάλες πολιτικές μορφές της Ευρώπης συνέλαβαν και πραγματοποιήσαν το όραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ο Robert Schuman, ο Jean Monnet, ο Paul Henri Spaak, αλλά και ο Charles de Gaulle, ο Winston Churchill, ο Konrad Adenauer και πολλοί άλλοι.

Έχει λεχθεί ότι η Ευρώπη είναι «η ήπειρος των αντιφάσεων». Ωστόσο, η Ευρώπη των αντιφάσεων –των συνενώσεων δηλαδή αλλά και των συγκρούσεων, της χριστιανικής αγάπης αλλά και των θρησκευτικών πολέμων, της δημοκρατίας αλλά και των ολιγαρχικών έως και φασιστικών καθεστώτων, της ειρήνης αλλά και των άγριων πολέμων, του πιο σημαντικού πολιτισμού στις τέχνες και στα γράμματα αλλά και ενός φάσματος ασύλληπτης βαρβαρότητας–αυτή η Ευρώπη των αντιφάσεων είναι και αυτή που κατόρθωσε, περνώντας από πολλά στάδια εξέλιξης, να φθάσει στην Ενωμένη Ευρώπη των αρχών του 21ου αιώνα, στην Ευρώπη των 25 με μια σταθερή πορεία προς την ολοκλήρωση.

Η ιστορικότητα της ιδέας της Ευρώπης από κοινού με τη γνώση των σφαλμάτων, των αδυναμιών και των αποτυχιών του παρελθόντος μπορούν να βοηθήσουν σε ακόμη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της ουσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα πρέπει κάποτε να διδαχθεί και στα σχολεία της Ευρώπης, για να εδραιωθεί στις ψυχές των νέων ανθρώπων. Έχουμε πολύ δρόμο ακόμη για μια ποιοτική ένωση των ευρωπαϊκών χωρών, η οποία θα σέβεται τις ιδιαιτερότητες των κρατών-μελών, τη γλώσσα, την παράδοση, την ιδιοπροσωπία κάθε ευρωπαϊκού λαού, την πολιτισμική πολυμορφία της Ευρώπης, ενώ παράλληλα θα καλλιεργεί, θα βαθαίνει και θα αναδεικνύει ό,τι ενώνει τους Ευρωπαίους και ό,τι τους διακρίνει ιστορικά από άλλους σύγχρονους πολιτισμούς.

Ο καίριος χώρος για τη συνειδητοποίηση της ουσίας της Ενωμένης Ευρώπης και για μια ποιοτική βίωση αυτής της ουσίας είναι–μην το ξεχνάμε–ο χώρος της Παιδείας. Οι ιδέες, οι αρχές και οι αξίες περνούν μέσα από την Εκπαίδευση, τη σχολική και την ανώτατη. Εκεί φύονται, καλλιεργούνται, συνειδητοποιούνται, αποκτούν βάθος, ουσία και συνέχεια. Η ευρωπαϊκή διάσταση της Παιδείας πρέπει να αρχίσει από τα Πανεπιστήμια, στην κατάρτιση των αυριανών εκπαιδευτικών της Γενικής Εκπαίδευσης, για να περάσει σωστά, ουσιαστικά και διαθεματικά στη μόρφωση και διαμόρφωση των αυριανών πολιτών της Ενωμένης Ευρώπης. Θεωρώ, μάλιστα, ιδιαίτερα σημαντικό ότι τα Πανεπιστήμια της Ευρώπης έχουν πεισθεί και ενθαρρύνουν συστηματικά τη διακινητικότητα (mobility) των φοιτητών, τη μετάβαση και φοίτησή τους (για μερικά εξάμηνα και με αναγνώριση αυτής της φοίτησης) σε άλλα πανεπιστήμια της Ευρώπης. Κι αυτό σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Όπως είναι σημαντική και η δυνατότητα –που αρχίζει να διαφαίνεται– απόκτησης κοινών πανεπιστημιακών πτυχίων ή και μεταπτυχιακών τίτλων. Η συμφοίτηση και συνεργασία των νέων σ' ένα κατ' εξοχήν πνευματικό πεδίο που είναι η κατάκτηση της επιστήμης δημιουργεί τους καλύτερους όρους για μια ποιοτική βίωση της Ένωσης.

Γ. Μπαμπινιώτης, «ΤΟ ΒΗΜΑ», 1/2/2004

Θέματα

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

B1. «Είναι, επίσης, εκπληκτικό πόσο συνεκτικά λειτούργησε μια θρησκεία, ο Χριστιανισμός, με τις δικές του αξίες, στη συνένωση των νέων λαών που συνδιαμόρφωσαν στους μεσαιωνικούς χρόνους τις τύχες της Ευρώπης, αλλά και πόσες συγκρούσεις και θρησκευτικούς πολέμους προκάλεσε ο θρησκευτικός φανατισμός»: Να αναπτύξετε αντιθετικά μια παράγραφο με θεματική περίοδο το παραπάνω χωρίο του κειμένου.

- B2. Να μελετήσετε το κείμενο και κατόπιν να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα: α. Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της 6ης παραγράφου και με ποιους τρόπους αναπτύσσεται; β. Ποια συλλογιστική πορεία ακολουθεί ο συγγραφέας στην 4η παράγραφο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
- B3. Να παραθέσετε από έναν πλαγιότιτλο για κάθε παράγραφο του κειμένου.
- B4. Να μελετήσετε το κείμενο και κατόπιν: α. Να παραθέσετε έναν μονολεκτικό συνώνυμο όρο για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: σύμπληξη, σφοδρές, αποτροπής, υπέρβαση, βιώνουμε. β. Να παραθέσετε έναν μονολεκτικό αντώνυμο όρο για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: ομοιότητες, συμφωνία, φανατισμός, πολυμορφία, ειρήνη.
- Γ. Ο συντάκτης του κειμένου υποστηρίζει πως «έχουμε πολύ δρόμο ακόμη για μια ποιοτική ένωση των ευρωπαϊκών χωρών». Εσείς, ποιοι παράγοντες, πιστεύετε, πως μπορούν να συμβάλουν σε ουσιαστική διαμόρφωση της ευρωπαϊκής συνειδησης των πολιτών; Το κείμενό σας να έχει τη μορφή προσχεδιασμένου προφορικού λόγου (500-600 λέξεων) σε σχετική εκδήλωση που διοργανώνεται στο σχολείο σας.

4. «Ευρωπαϊκή διάσταση παιδείας»

1. Ότι οι πολίτες που θα μορφώνονται στη σχολική μας εκπαίδευση είναι, έκτος απροόπτου προορισμένοι να ζήσουν σε μian Ευρώπη χωρίς σύνορα, όπου θα μπορούν να διακινούνται ελεύθερα στις χώρες της Κοινότητας, να ζουν και να εργάζονται σ' αυτές και να συνεργάζονται στενά με τους πολίτες άλλων χωρών της Ενωμένης Ευρώπης, επιβάλλει να γίνουν οι ανάλογες, προβλέψεις τόσο στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδος όσο και στα συστήματα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Μερικές απ' αυτές είναι: η καλύτερη γνωριμία των λαών μεταξύ τους στο επίπεδο της γλώσσας, της ιστορίας και του πολιτισμού, η αμοιβαία κατανόηση, η αναζήτηση των χαρακτηριστικών που ενώνουν τους λαούς μεταξύ τους με παράλληλη άμβλυνση των αντιθέσεων, η τόνωση των συγκλίσεων, ο σεβασμός των διαφορών, των ευαισθησιών και των ιδιαιτεροτήτων κάθε λαού, η καλλιέργεια των βαθύτερων πολιτισμικών δεσμών και αξιών που ενώνουν την Ευρώπη αποτελώντας ότι είναι γνωστό ως δυτικοευρωπαϊκός πολιτισμός. Μέσα από την παιδεία των λαών της Ευρώπης πρέπει να εκλείψει η «ιστορία του μισούς», χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η απαραίτητη «ιστορική μνήμη» κάθε λαού θα καταλήξει σε «ιστορική λήθη».
2. Με λίγα λόγια, η παιδεία μας - καθώς και η παιδεία των άλλων ευρωπαϊκών χωρών – πρέπει να διαχύσει σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα και στο πεδίο της αγωγής των αυριανών Ευρωπαίων πολιτών τη λεγόμενη ευρωπαϊκή διάσταση. Πρέπει επίσης να διευκολύνει και να αξιοποιήσει μεταξύ των λαών της Ευρώπης τη διακίνηση των ιδεών, των προβληματισμών και των εμπειριών στην παιδεία και τον πολιτισμό, ώστε ό,τι ονομάζεται Ενωμένη Ευρώπη να πραγματωθεί βαθμιδόν στο πιο απαιτητικό και ουσιαστικό επίπεδο, το επίπεδο της παιδείας και συνειδησιακό επίπεδο.
3. Κι όλα αυτά χωρίς η παιδεία να αποβεί εις βάρος της προσδιοριστικής για κάθε χώρα διάστασης: της εθνικής παιδείας και της καλλιέργειας εθνικής συνειδησης. Δεν χρειάζεται – ούτε άλλωστε το επιτρέπει ο χώρος - να επιχειρηματολογήσει κανείς, γιατί η εθνική παιδεία και η εθνική συνειδηση δεν συγκρούονται αντιστοίχως προς την ευρωπαϊκή παιδεία και την ευρωπαϊκή συνειδηση. Η καλλιέργεια της γλώσσας, της παράδοσης, της θρησκείας, των δεσμών που συνέχουν συγχρονικά και διαχρονικά ένα έθνος, ο υγιής εθνισμός με μια λέξη, όχι μόνο δεν συνιστά αντίφαση στο θεσμό της Ενωμένης Ευρώπης, αλλά αποτελεί προϋπόθεση υπάρξεώς του. Η υπέρβαση του εθνισμού κάθε χώρας - μέλους χάριν μιας Ενωμένης Ευρώπης δεν σημαίνει και κατάδυση του εθνισμού, ως χωριστής και αυθύπαρκτης ιστορικής συνειδησης κάθε λαού. Αλλιώς η Ενωμένη Ευρώπη θα κατέληγε να είναι «σφουγγάρι» στην ιστορία και τη συνειδηση κάθε εθνικής οντότητας. (...)
4. Μέσα στις νέες πραγματικότητες που δημιουργήθηκαν ανήκει και η καθιέρωση, επανεκτίμηση ή επαναβεβαίωση νέων (υπ' αυτή την έννοια) αξιών. Αξίες όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο σεβασμός της πολιτιστικής παράδοσης κάθε λαού, η διασφάλιση της παγκόσμιας ειρήνης, η εξασφάλιση της ελευθερίας και η εδραίωση της δημοκρατίας προβάλλονται και υποστηρίζονται διεθνώς με πραγματική έμφαση. Ένας νέος

ανθρωπισμός που επαναφέρει τον άνθρωπο ως αξία, έναν άνθρωπο συμφιλωμένο με το περιβάλλον και αγωνιζόμενο για την ευρύτερη διασφάλιση και τον σεβασμό αξιών, πως οι προαναφερθείσες, έναν άνθρωπο εθνιστή αλλά όχι εθνικιστή, έναν άνθρωπο που καταλύει ή αψηφεί τα γεωγραφικά σύνορα, αναζητώντας ευρύτερες και ουσιώδεις συγκλίσεις αντί των στρατιωτικών συμφωνιών και των ιδεολογικών συστρατεύσεων. Ο νέος αυτός ανθρωπισμός, είναι ένας μεταϊδεολογικός και μεταπολιτικός ανθρωπισμός που δίνει στην παιδεία και την πολιτισμική καλλιέργεια του όπου γης ανθρώπου πρωτεύουσα και καθοριστική Θέση.

5. Αυτές οι νέες (ή ανανεωμένες αξίες), συγκεκριασμένες με τις παλιές, παραδοσιακές και δοκιμασμένες αξίες που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της δικής μας χώρας, πρέπει να αποτελέσουν τον άξονα του έτερου, και κυριότερου, σκοπού της σχολικής παιδείας: της αγωγής ή μάλλον, της μόρφωσης του ανθρώπου εις άνθρωπον.

Γ. Μπαμπινιώτης

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 90-100 λέξεις. [Μόρια 25]

B1. Να μελετήσετε το κείμενο και να εντοπίσετε:

α. Ποιο είναι το θέμα που απασχολεί τον συγγραφέα;

β. Ποια η θέση του; [Μόρια 5]

B 2- Ποιους τρόπους πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας; [Μόρια 5]

B3. «Ο νέος αυτός ανθρωπισμός, είναι ένας μεταϊδεολογικός και μεταπολιτικός ανθρωπισμός που δίνει στην παιδεία και την πολιτισμική καλλιέργεια του όπου γης ανθρώπου πρωτεύουσα και καθοριστική Θέση». Γράψτε μια παράγραφο αναλύοντας τη θέση του συγγραφέα ακολουθώντας παραγωγική συλλογιστική πορεία. [Μόρια 5]

B4. Πως επιτυγχάνει ο Γ. Μπαμπινιώτης τη συνοχή μεταξύ των παραγράφων του κειμένου και πως τη συνοχή της 2ης παραγράφου; [Μόρια 5]

B5. α. Να κατασκευάσετε το διάγραμμα του κειμένου,

β. Ποια συλλογιστική πορεία ακολούθησε ο συγγραφέας στην 1η §; [Μόρια 15]

5. Η Ευρώπη των πολιτών

II. Πώς μπορούν οι πολίτες να ασκήσουν τα δικαιώματά τους

Οι ευρωπαίοι πολίτες δεν είναι μόνο καταναλωτές ή φορείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Είναι επίσης πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με αυτή την ιδιότητα έχουν ειδικά πολιτικά δικαιώματα. Σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, κάθε πολίτης της Ένωσης, ανεξαρτήτως εθνικότητας, έχει το δικαίωμα να ψηφίζει και να είναι υποψήφιος στις δημοτικές εκλογές και στις [εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου](#) στη χώρα της ΕΕ στην οποία ζει.

Αυτό φέρνει την ΕΕ πιο κοντά στους πολίτες της. Η ιθαγένεια της Ένωσης κατοχυρώνεται πλέον στη Συνθήκη στην οποία τονίζεται ότι «Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια».

III. Θεμελιώδη δικαιώματα

Η συνθήκη του Άμστερνταμ που τέθηκε σε ισχύ το 1999, ενίσχυσε ακόμα περισσότερο την έννοια των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Θέσπισε μια διαδικασία λήψης μέτρων κατά ενός κράτους μέλους της ΕΕ, το οποίο παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών του. Επίσης, επέκτεινε την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων ώστε να μην περιορίζεται μόνο στην εθνικότητα, αλλά και στις διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής καταγωγής, θρησκείας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού.

Τέλος, η συνθήκη του Άμστερνταμ επέφερε βελτιώσεις στην ευρωπαϊκή πολιτική για τη διαφάνεια και παρείχε στους πολίτες μεγαλύτερη πρόσβαση στα επίσημα έγγραφα των ευρωπαϊκών οργάνων.

Η δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών της επιβεβαιώθηκε και στη Νίκαια το Δεκέμβριο του 2000 με την επίσημη διακήρυξη του των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Χάρτης αυτός συντάχθηκε από μια συνέλευση στην οποία συμμετείχαν μέλη των εθνικών κοινοβουλίων, ΜΕΚ, αντιπρόσωποι των

εθνικών κυβερνήσεων και ένα μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα 54 άρθρα του, που χωρίζονται σε έξι κεφάλαια - Αξιοπρέπεια, Ελευθερίες, Ισότητα, Αλληλεγγύη, Δικαιώματα των πολιτών και Δικαιοσύνη - ορίζουν τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τα δικαιώματα του πολίτη και τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ.

Τα πρώτα άρθρα κατοχυρώνουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα στην ακεραιότητα του ατόμου και την ελευθερία έκφρασης και συνείδησης. Το κεφάλαιο για την αλληλεγγύη συνδυάζει με πρωτότυπο τρόπο κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα όπως:

- το δικαίωμα στην απεργία,
- το δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση,
- το δικαίωμα συνδυασμού της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής,
- το δικαίωμα στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την κοινωνική ασφάλιση και την κοινωνική πρόνοια σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο Χάρτης προωθεί επίσης την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και θεσπίζει δικαιώματα όπως η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η απαγόρευση των πρακτικών της ευγονικής και της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης ανθρώπων, το δικαίωμα στην περιβαλλοντική προστασία, τα δικαιώματα των παιδιών και των ηλικιωμένων και το δικαίωμα στη χρηστή διοίκηση.

IV. Ευρώπη σημαίνει εκπαίδευση και πολιτισμός

Το αίσθημα του να ανήκει κανείς σε ένα σύνολο και να έχει κοινό πεπρωμένο δεν μπορεί να δημιουργηθεί τεχνητά. Μπορεί να προκύψει μόνο από μια κοινή πολιτιστική αντίληψη και γι' αυτό το λόγο η Ευρώπη οφείλει σήμερα να εστιάσει την προσοχή της όχι μόνο στην οικονομία αλλά και στην εκπαίδευση, την ιθαγένεια και τον πολιτισμό.

Τα [προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης της ΕΕ](#) είναι μερικά από τα μέσα προς αυτή την κατεύθυνση. Προωθούν προγράμματα ανταλλαγής σπουδαστών ώστε να μπορούν να σπουδάσουν για ένα διάστημα στο εξωτερικό, να συμμετάσχουν σε κοινές σχολικές δραστηριότητες πέρα από τα σύνορα της χώρας τους, να μάθουν ξένες γλώσσες, κ.λπ. Δεν έχει ακόμα αποφασιστεί σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο ποια θα πρέπει να είναι η οργάνωση των σχολείων και του εκπαιδευτικού συστήματος και ποια ακριβώς θα πρέπει να είναι η διδακτέα ύλη.

Τομέας	Προγράμματα	Στόχοι
Σχολική εκπαίδευση	Comenius	5 % of schoolchildren in the European Union will participate in joint educational activities.
Ανώτατη εκπαίδευση	Erasmus	Τρία εκατομμύρια φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να σπουδάσουν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.
Επαγγελματική κατάρτιση	Leonardo da Vinci	Ετησίως, 80.000 άτομα θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν πρακτική άσκηση σε εταιρείες και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης σε μια άλλη χώρα της Ευρώπης.
Εκπαίδευση ενηλίκων	Grundtvig	Ετησίως, 7.000 άτομα θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο εξωτερικό.
Σπουδές για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση	Jean Monnet	Επιχορηγήσεις για ακαδημαϊκή έρευνα και διδασκαλία σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Τα προγράμματα της ΕΕ για τη διά βίου εκπαίδευση: εκτιμώμενα ποσά για την περίοδο 2007-13.

Στον τομέα του πολιτισμού, τα ευρωπαϊκά προγράμματα «Πολιτισμός» και «Media» προάγουν τη συνεργασία ανάμεσα σε δημιουργούς προγραμμάτων, οργανωτές, παρουσιαστές και καλλιτέχνες από διάφορες χώρες. Αυτό έχει ως στόχο την παραγωγή περισσότερων ευρωπαϊκών τηλεοπτικών προγραμμάτων και ταινιών, αποκαθιστώντας την ισορροπία ανάμεσα στις ευρωπαϊκές και αμερικανικές παραγωγές.

VI. Συμμετοχή των πολιτών

Η ιδέα μιας «Ευρώπης των πολιτών» είναι πολύ νέα. Ήδη υπάρχουν κάποια σύμβολα τα οποία αντιπροσωπεύουν μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα, όπως, για παράδειγμα, το ευρωπαϊκό

διαβατήριο (σε ισχύ από το 1985), ο Ύμνος της Ευρώπης (η «Ωδή στη Χαρά» του Μπετόβεν) και η Ευρωπαϊκή Σημαία (ένας κύκλος από 12 χρυσά αστέρια σε μπλε φόντο). Επίσης, ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα οδήγησης εκδίδεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ από το 1996 και μετά. Το σύνθημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι «Ενωμένοι στην πολυμορφία» και η 9η Μαΐου είναι η «Ημέρα της Ευρώπης».

Από το 1979, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται απευθείας, με καθολική ψηφοφορία. Αυτό παρέχει μεγαλύτερη δημοκρατική νομιμότητα στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, συνδέοντάς την άμεσα με τη βούληση των πολιτών. Η Ευρώπη μπορεί να γίνει πιο δημοκρατική με αναβάθμιση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με δημιουργία πραγματικά ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και με πιο ενεργή συμμετοχή των απλών πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων ή άλλων εθελοντικών ενώσεων.

Η κυκλοφορία χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ το 2002 είχε μεγάλο ψυχολογικό αντίκτυπο. Πάνω από τα δύο τρίτα των ευρωπαίων πολιτών διαχειρίζονται τις οικονομίες τους σε ευρώ. Καθώς οι τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών εκφράζονται πλέον σε ευρώ, οι καταναλωτές μπορούν να συγκρίνουν απευθείας τις τιμές μιας χώρας με εκείνες κάποιας άλλης. Χάρη στη συμφωνία του Σένγκεν (την οποία όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να υπογράψουν) έχουν καταργηθεί οι έλεγχοι στα περισσότερα σύνορα μεταξύ των χωρών της ΕΕ, γεγονός που δίνει στους πολίτες την αίσθηση ότι ανήκουν σε έναν ενιαίο γεωγραφικό χώρο.

«Δεν δημιουργούμε συμμαχίες κρατών, ενώνουμε ανθρώπους», είχε πει ο Ζαν Μονέ το 1952. Σήμερα, η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την ΕΕ και η συμμετοχή των πολιτών στις δραστηριότητές της εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τα ευρωπαϊκά όργανα.

6. Ελλάδα, αγάπη μου

Νιώθω βαθιά ταπεινωμένος, ως φιλέλληνας, όταν μια εφημερίδα τολμά να βάλει τίτλο πως η Ελλάδα είναι «μια χώρα ίσως λιγότερο "ευρωπαϊκή" απ' ό,τι φαίνεται» κι όταν το περιεχόμενο αυτού του άρθρου είναι κακή σύνοψη μιας ιστορίας την οποία οι συντάκτες δεν έχουν ζήσει. Νιώθω ταπεινωμένος, ως Γάλλος, που συμπατριώτες μου πληγώνουν με τέτοιο τρόπο την ιστορία και τροφοδοτούν τον μύθο του ψεύτη και πονηρού (roniros στο πρωτότυπο) Έλληνα.

Αν λοιπόν δεν είναι η Ελλάδα ευρωπαϊκή χώρα, ποιος αξίζει αυτόν τον τίτλο; Ο γερμανός βάρβαρος ή η ύπουλη Αλβιών, την οποία ο μεγαλύτερος ποιητής της, ο Βύρωνας, κατηγορούσε ήδη για λεηλασία της χώρας του Ομήρου; Περισσότερο ευρωπαϊκή η Αγγλία, που δεν επιθυμεί καμία ευρωπαϊκή αλληλεγγύη - και κυρίως όχι εκείνη που θα της κόστιζε χρήματα; Δεν είναι αυτή η χώρα που επανέφερε στην Ελλάδα τον στρατό και τον βασιλιά στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, πυροδοτώντας έναν κατακλυσμό που η Ελλάδα έμελλε να πληρώσει πολύ ακριβά, μια χώρα που μπορεί εντούτοις να υπερηφανεύεται για την αντίσταση την πιο υποδειγματική απέναντι στον Ναζί κατακτητή. Η ιδέα της Ευρώπης δεν έχει και πολλά χρόνια ζωή, αμφιβάλλω αν μπορούμε να διανέμουμε διπλώματα ευρωπαϊκότητας. Τόσο η ιδέα όσο και το γεωγραφικό της περιεχόμενο είναι προς οικοδόμηση και όχι ένα ακέραιο δεδομένο.

Ο Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν έβαλε την Ελλάδα στην Ευρώπη διότι, λέει, από αυτή τη χώρα έρχονταν η δημοκρατία και ο πολιτισμός. Έστω, αν και μπορεί κανείς να πει πολλά για αυτή την αθηναϊκή δημοκρατία, την οπαδό της δουλείας, την ιμπεριαλιστική... Αλλά ο τόνος τοποθετείται εσφαλμένα, διότι το πρόβλημα δεν είναι να μάθουμε πού γεννήθηκε η δημοκρατία, το πρόβλημα είναι να αναγνωρίσουμε ότι ο ελληνικός ή, καλύτερα ας πούμε, ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός είναι το μόνο κοινό σκυρόδεμα σε μια ιστορία φτιαγμένη από αντιπαλότητες και παγκόσμιους πολέμους. Αυτός ο περίφημος ελληνικός πολιτισμός έθρεψε την Αναγέννηση, τα γράμματα και τις τέχνες, τους κλασικούς μας του 18^{ου} αιώνα και γονιμοποίησε τις ελίτ του ίδιου αυτού αιώνα που συντάραξαν τον κόσμο.

Η θέση της Ελλάδας είναι στο κέντρο της Ευρώπης, πρόκειται άλλωστε για μία από τις πιο ζωντανές και τις πιο λαμπερές εστίες της ευρωπαϊκής κουλτούρας: με πρόσωπα αξιοσημείωτα σε όλους τους τομείς, και όχι μόνο στην ποίηση, με μια πρωτότυπη σχολή ζωγραφικής που αρχίζει από τον Θεόφιλο και οδηγεί στον

Le Monde

Τσαρούχη μέσω του Εγγονόπουλου, με φιλόσοφους όπως ο Κορνήλιος Καστοριάδης... Δείτε ποιοι μεταφράζονται στην Ελλάδα: ο Βερνάν, ο Φουκό και ο Ντεριντά· δείτε πού διαπλάθονται οι ελίτ: στον τομέα της ιστορίας, η EHESS (Ανώτατη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών) έχει παίξει μεγάλο ρόλο. Και θα βρείτε στην Ελλάδα μια γενιά αξιόλογων ιστορικών που συμμετέχουν στην ανανέωση του κλάδου.

Όλοι λοιπόν ψεύτες και κλέφτες τους οποίους πρέπει να υπερασπιστούμε γιατί εφηύραν κάποτε τη λέξη «δημοκρατία»; Υπάρχουν πολλά ακόμα πράγματα να βάλουμε στη ζυγαριά: η φιλοσοφία (α λα δυτικά), η ιστορία, το θέατρο... Υπάρχουν σήμερα σε αυτή τη χώρα άνδρες και γυναίκες από τους πιο καλλιεργημένους και τους πιο πολιτισμένους που γνωρίζω· δεν δέχομαι να τους βάζουν «βάρβαροι» στον πάγκο της Ευρώπης. Όσο για τους αξιοθρήνητους κομπιναδόρους, σε ποια χώρα δεν υπάρχουν, έχοντας διασπαθίσει δεκάδες δισεκατομμύρια;

Το ερώτημα δεν είναι αν η Ελλάδα είναι περισσότερο ή λιγότερο ευρωπαϊκή: τα ίδια τα θεμέλια της Ευρώπης δεν υφίστανται χωρίς τον ελληνισμό. Να θυμίσουμε πως η Ευρώπη ήταν μια πριγκίπισσα από τη Φοινίκη που απήχθη από Κρήτες προκαλώντας μία από τις πρώτες διαμάχες μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Η Ευρώπη έχει λοιπόν και ανατολίτικες ρίζες κι αυτός είναι ένας πολύ χρήσιμος μύθος σε αυτές τις εποχές διασταύρωσης των πληθυσμών. Τσιμέντο της Ευρώπης δεν είναι οι τράπεζες και οι τραπεζίτες αλλά ένας πολιτισμός, και ο ελληνικός πολιτισμός είναι ένα από τα στοιχεία που μας ενώνουν· αλίμονο, υπάρχουν τόσο λίγα!

Vive la Grece! Και ας μην αφήσουμε τεχνοκράτες να γονατίσουν φίλους και αδελφούς, πόσω μάλλον να τους ταπεινώσουν και να ταπεινώσουν κι εμάς.

Etienne Roland², Palmografos.com-"Ellada, agapi mou"-Του Etienne Roland*, στη γαλλική "Le Monde", 10/12/2011

7. Κάθε ορισμός είναι ελιτίστικος

[... ...] Οποιαδήποτε απάντηση στο ερώτημα τι είναι Ευρωπαίος δεν μπορεί ποτέ να καλύψει την πολυμορφία, το πολυδιάστατο και την πολυποικιλία των ανθρώπων που είτε θεωρούν τον εαυτό τους Ευρωπαίο είτε θεωρούνται από τους άλλους Ευρωπαίοι. Κατ' αυτό το σκεπτικό ο κάθε ορισμός του Ευρωπαίου ή μάλλον των Ευρωπαίων είναι ορισμός ελιτίστικος που μπορεί να έχει κάποια αλήθεια όσον αφορά τον κύκλο της διάνοησης και της δημιουργίας πολιτισμού γενικότερα. Από αυτήν την σκοπιά νομίζω ότι ο ορισμός του Ευρωπαίου από τον Paul Valery (θεωρεί στοιχεία του τον αρχαιοελληνικό ορθολογισμό, τη ρωμαϊκή νομοθετική και διοικητική διευθέτηση της κοινωνίας και την πνευματικότητα τη χριστιανική) είναι κατά τη γνώμη μου ο πρώτος ορισμός που προσπαθεί να καθορίσει την πνευματική καταβολή των Ευρωπαίων. Νομίζω όμως ότι η πορεία της ευρωπαϊκής σκέψης μας επιτρέπει να δώσουμε μια πιο δυναμική εξέλιξη στην εικόνα του Ευρωπαίου. Θεωρώ λοιπόν ότι οι Ευρωπαίοι, και μιλάμε εδώ για τους ανθρώπους της σκέψης και της διάνοησης, χαρακτηρίζονται από το ότι θέτουν υπό αμφισβήτηση κάθε κατακτημένο ή κατεστημένο, με την πρόθεση όχι μόνο να αναιρέσουν το παλαιό χωρίς να απαρνηθούν τις καταβολές τους αλλά και για να προχωρήσουν προς το άγνωστο. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί μια συνεχής μετακίνηση των γνωστικών συνόρων με απώτερο σκοπό να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος δράσης και αντίδρασης, θέσεων και αντιθέσεων.

Αυτή η αέναη μετακίνηση οδήγησε τους Ευρωπαίους στην εξερεύνηση νέων δρόμων, στην κατάκτηση αποικιών από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, και αυτό νομίζω ότι μπορούμε να πούμε ότι είναι η συνεχής ουτοπία (ου τόπος) που κινητοποιεί τον κάθε σκεπτόμενο Ευρωπαίο. Αυτή η ουτοπία, η οποία είναι κατά τη γνώμη μου το βασικό στοιχείο των Ευρωπαίων σήμερα εκδηλώνεται με την προσπάθεια τους να επιβάλουν αυτό που εκφράζουν τα τέσσερα δέλτα: η Δημοκρατία, τα Δικαιώματα του ανθρώπου, ο Διάλογος και η Διανομή των αγαθών. Και αυτό ίσως να είναι και η πιο συγκλονιστική ιστορική ουτοπία.

Σε αυτήν τη συνεχή εξάπλωση και συρρίκνωση του ευρωπαϊκού χώρου και του ευρωπαϊκού πνεύματος και στην έννοια της Ευρώπης, που δεν είναι μια γεωγραφική έννοια αλλά μια έννοια

² Ο κ. Ετιέν Ρολάν είναι πρώην διευθυντής της Γαλλικής Σχολής Αθηνών (EFA) και επίτιμος καθηγητής Ελληνικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Paris I - Πάνθεον - Σορβόνη. Το κείμενο αυτό είναι η απάντηση του κ. Ρολάν στο πρόσφατο δισέλιδο δημοσίευμα της «Monde» με τίτλο «Ελλάδα-Ευρώπη: η μεγάλη παρεξήγηση», όπου αμφισβητούνταν η ευρωπαϊκότητα της χώρας μας.

πολιτισμική, θα πρέπει να ενταχθούν ο Νέος Κόσμος και ο πολιτισμός της Αμερικής με πολλές διαφοροποιήσεις φυσικά. Σήμερα όλα δείχνουν πως για χάρη ενός κοινού πεπρωμένου χρειάζεται να επανεξετάσουμε ορισμένα από τα ιστορικά γεγονότα ή και φαινόμενα του ευρωπαϊκού παρελθόντος. Και οι ιστορικοί αναρωτιούνται μήπως η ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης έχει τόσο ωριμάσει, ώστε ακόμα και οι πόλεμοι που έγιναν μεταξύ των Ευρωπαίων ή των ευρωπαϊκών σχημάτων πρέπει να θεωρούνται εμφύλιοι πόλεμοι.

Υπάρχει τελικά Ευρώπη ή δεν υπάρχει; Αν δεχθεί κάποιος την πολυμορφία της Ευρώπης – Ευρώπη σλαβική, Ευρώπη ορθόδοξη, προτεσταντική, καθολική, Βόρεια και Νότια Ευρώπη, Ευρώπη της ελιάς και Ευρώπη του αμπελώνα για παράδειγμα – καταλήγει μοιραία να δεχθεί ότι η έννοια της Ευρώπης είναι μια ιδέα υπό κατασκευήν. Είναι μια Ευρώπη της οποίας τα διάφορα μέρη μοιράζονται το πνεύμα ενός κοινού ονόματος και το πεπρωμένο ενός οράματος που αρχίζει να διαφαίνεται στον παγκόσμιο ορίζοντα.

[Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ, ΤΟ ΒΗΜΑ, 24/11/2008](#)

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, 30/5/2003

Σε μια εποχή **ραγδαίων** κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων στην Ευρώπη αλλά και στον κόσμο ολόκληρο, είναι επόμενο να **επέρχονται** ποικίλες ανακατατάξεις, σε κρατικό και διεθνικό επίπεδο, και να δημιουργούνται **έντονοι** προβληματισμοί για το τι μας επιφυλάσσει το μέλλον σχετικά με τις επερχόμενες εξελίξεις. Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβληματίζονται καθώς διανύουν το μεταβατικό στάδιο της διαμόρφωσης της Ευρωπαϊκής ταυτότητας των πολιτών τους.

Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται αποτελεί πρόκληση για όλους τους Ευρωπαίους, με την έννοια ότι οφείλουν, μέσα σε πνεύμα σύμπνοιας και καλής συνεργασίας, να διαμορφώσουν τη διαπολιτισμική Ευρώπη και τη νέα εικόνα του Ευρωπαίου πολίτη, πίσω από την οποία θα βρίσκεται σε σταθερό **υπόβαθρο** η ταυτότητα του πολίτη κάθε κράτους. Η σχέση των διαφόρων πολιτισμών που υπάρχουν στην Ευρώπη και ο εντοπισμός των κοινών στοιχείων τους απασχολούν έντονα τους ερευνητές. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η συμπόρευση διαφόρων πολιτισμών μέσα στην Ευρώπη θα οδηγήσει τελικά σε μια σύνθεση που θα φέρει ακόμα πιο κοντά τους Ευρωπαίους πολίτες.

Η πολιτιστική πολυμορφία είναι επιθυμητή, υπό την προϋπόθεση ότι δεν οδηγεί σε εντάσεις και διάσπαση της κοινωνικής συνοχής. Αντίθετα, ο κίνδυνος του μαζικού πολιτισμού και της διαμόρφωσης ομοιόμορφων τρόπων συμπεριφοράς των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, που επιβάλλουν σταδιακά τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, είναι ήδη ορατός, καθώς υπάρχει η τάση παραμερισμού ή ακόμα και εξαφάνισης των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων. Κύρια επιδίωξη της κοινής Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής πρέπει να είναι η καλλιέργεια του δημοκρατικού πολίτη, η οποία θα στηρίζεται σε γνώσεις, αξίες και συνειδητούς τρόπους συμπεριφοράς απέναντι στην πολιτεία και στα μεμονωμένα άτομα.

Για τον σκοπό αυτό μια από τις βασικές προϋποθέσεις είναι και η δημιουργία του κατάλληλου κλίματος στο σχολείο, στο οποίο πρέπει να εφαρμόζονται και να γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η εκπαίδευση σχετικά με τα καθήκοντα και τα δικαιώματα του πολίτη, τόσο για τους μαθητές όσο και για τους ενήλικες, αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία **θα οικοδομηθεί** η ταυτότητα του Ευρωπαίου πολίτη.

Από τον ημερήσιο τύπο, διασκευή

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια (70-90 λέξεις).

Μονάδες 25

B.1. Να σχολιάσετε σε μία παράγραφο 8-10 σειρών την άποψη ότι «ο κίνδυνος του μαζικού

πολιτισμού και της διαμόρφωσης ομοιόμορφων τρόπων συμπεριφοράς των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, που επιβάλλουν σταδιακά τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, είναι ήδη ορατός, καθώς υπάρχει η τάση παραμερισμού ή ακόμα και εξαφάνισης των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων».

Μονάδες 8

B.2. Για καθεμιά παράγραφο του κειμένου που σας δόθηκε να χρησιμοποιήσετε μια δική σας φράση ή μια φράση του κειμένου ως πλαγιότιτλους. Μονάδες 8

B.3. *ραγδαίων, επέρχονται, έντονοι, υπόβαθρο, θα οικοδομηθεί:* Για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις να δώσετε ένα συνώνυμο που να ανταποκρίνεται στο νόημα του κειμένου. Μονάδες 5

B.4. Στο παραπάνω κείμενο ο αρθρογράφος προσπαθεί να μας προβληματίσει για ένα επίκαιρο ζήτημα. Με ποιους τρόπους και με ποια μέσα το επιτυγχάνει; Μονάδες 4

Γ. Η πολιτιστική ομάδα του σχολείου σας κάνει μια εκδήλωση με θέμα «Η διαμόρφωση της ταυτότητας του Ευρωπαίου Πολίτη». Με εισήγησή σας προσπαθήστε:

α) Να ευαισθητοποιήσετε τους συμμαθητές σας για τη σημασία που έχει η διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας των λαών, οι οποίοι συνυπάρχουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β) Να προτείνετε δραστηριότητες του σχολείου σας που θα βοηθούσαν στην διατήρηση και στον σεβασμό της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας κάθε λαού. (400-500 λέξεις) Μονάδες 50

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ, 2/7/2003

Ενόψει της νέας χιλιετίας, το ανθρώπινο γένος είναι υποχρεωμένο να σχεδιάσει ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα και να διαμορφώσει τους όρους ενός νέου πολιτισμού. Και είναι υποχρεωμένο να το πράξει τούτο -επιτρέψτε μου να επισημάνω- όχι γιατί το εκπαιδευτικό σύστημα και ο πολιτισμός του παρελθόντος απέτυχαν, αλλά διότι άλλαξε η κοινωνία. Τίποτε από όσα ο άνθρωπος μπορεί να σκεφθεί και να δημιουργήσει -αν πρόκειται να καταστεί βιώσιμο- δεν είναι δυνατό να υπάρξει ερήμην της κοινωνίας. Αλλάζουν οι κοινωνικές συνθήκες; Αλλάζουν, επίσης, οι ιδέες, οι πεποιθήσεις, οι μορφές της τέχνης, οι επιστημονικές αντιλήψεις και ούτω καθεξής.

Σήμερα η συζήτηση για την κοινωνική αλλαγή επικεντρώνεται στο αίτημα για συνεργασία και συνύπαρξη των λαών, στην προσπάθεια να οδηγηθούμε από ένα πλήθος μικρών και μεγάλων κοινωνικών συνόλων σε μια ενιαία κοινότητα ανθρώπων. Το πιο απτό και προχωρημένο δείγμα δημιουργίας στην εποχή μας μιας ευρύτερης από τον παραδοσιακό τύπο κράτους κοινωνίας είναι ασφαλώς η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το εγχείρημα, βέβαια, δεν είναι νέο στην ιστορία. Τηρουμένων των αναλογιών, τόσο κατά το απώτερο όσο και κατά το πρόσφατο παρελθόν, επιχειρήθηκε να δημιουργηθούν μεγάλοι κοινωνικοί σχηματισμοί. Έτσι, τον 4^ο αιώνα π.Χ., ο Μέγας Αλέξανδρος κατόρθωσε να συνενώσει πολλές κοινωνίες ανθρώπων σε ένα ενιαίο κράτος, ενώ μόλις τον περασμένο αιώνα δημιουργήθηκαν οι συνασπισμοί της Σοβιετικής Ένωσης και της Γιουγκοσλαβίας. Η μοίρα όλων αυτών των προσπαθειών ήταν κοινή: κάποια στιγμή να διαλυθούν εις τα εξ ων συνετέθησαν.

Εκείνο, ωστόσο, που χαρακτηρίζει την προσπάθεια δημιουργίας μιας ενιαίας κοινότητας ανθρώπων στην εποχή μας -και μπορεί να δικαιολογήσει την αισιόδοξη πεποίθηση ότι η συνένωση των ανθρώπων που οικοδομείται σήμερα δεν θα έχει την ίδια τύχη με τους κοινωνικούς συνασπισμούς του παρελθόντος- είναι ο τρόπος με τον οποίο συντελείται αυτή. Εν αντιθέσει προς το βίαιο, επαναστατικό και κατασταλτικό τρόπο, με τον οποίο επιχειρήθηκε κατά το παρελθόν η διαμόρφωση της νέας μορφής της κοινωνίας, σήμερα αυτή επιδιώκεται με συναινετικές διαδικασίες. Η συγκρότηση και η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ορισμένως, έχουν οικοδομηθεί -και συνεχίζουν να οριοθετούνται- μέσα από συνεννοήσεις, διαπραγματεύσεις και κοινές αποφάσεις.

Όσο, όμως, και αν δικαιούται να αισιοδοξεί κανείς ότι με τον ειρηνικό και συναινετικό αυτόν τρόπο η Ευρώπη οδηγείται σταθερά σε μια ενιαία κοινότητα πολιτών, δεν μπορεί παρά να τρέφει κάποια ανησυχία για το είδος της κοινωνίας που θα διαμορφωθεί και, ειδικότερα, για την πνευματική

υφή της. Προσωπικά προβλέπω αφενός μεν ότι η σχεδιαζόμενη μορφή εκπαίδευσης, όσο και αν τυπικά θα καλύπτει ολόκληρη την κοινωνία της Ενωμένης Ευρώπης, στην πραγματικότητα θα αναδείξει μεγάλες ανισότητες, αφετέρου δε ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός θα οδηγηθεί σε μια προοδευτική άμβλυνση, που ενέχει τον κίνδυνο του εκφυλισμού τελικώς.

Είναι λογικό, συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην προοπτική μιας ενιαίας κοινωνίας πολιτών, να αναζητεί τη θέσπιση ενός κοινού τύπου εκπαίδευσης, όπως ως τώρα σε μια εθνική κρατική οντότητα, στην Ελλάδα λόγου χάρη, ισχύει το αυτό εκπαιδευτικό σύστημα σε όλη την επικράτειά της· δεν υφίστανται άλλοι νόμοι για την εκπαίδευση των πολιτών των Αθηνών, άλλοι νόμοι για την εκπαίδευση των πολιτών της Θεσσαλονίκης, άλλοι για την εκπαίδευση των πολιτών της Κρήτης και ούτω καθεξής.

Θεοδόσης Πελεγρίνης, *Ασκήσεις Φιλοσοφίας για τη ζωή και την τέχνη*, Ελληνικά Γράμματα, (Διασκευή)

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις). Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε με 70-80 λέξεις το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: «Όσο όμως και αν δικαιούται ... για την πνευματική υφή της». Μονάδες 10

B2. Να προσδιορίσετε το είδος του συλλογισμού που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *απτό, εγχείρημα, συνασπισμός, συντελείται, ενέχει*. Μονάδες 5

B4. Να εντοπίσετε δύο σημεία του κειμένου στα οποία ο συγγραφέας κάνει μεταφορική χρήση της γλώσσας. Μονάδες 5

Γ. Το επόμενο φύλλο της εφημερίδας του σχολείου σας είναι αφιερωμένο σε κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συμμετέχοντας στο πρόγραμμα αυτό να γράψετε ένα άρθρο σχετικά με τους σκοπούς και τις αξίες εκείνης της εκπαίδευσης που θα βοηθήσει τους νέους ανθρώπους να ενταχθούν συνειδητά την κοινότητα των Ευρωπαϊκών λαών και να συμβάλουν στην ενίσχυση της ενότητάς της (500-600 λέξεις). Μονάδες 50

1^ο Κριτήριο αξιολόγησης³

Σαν πίνακας του Αρτσιμπόλντο ...

Προχθές, 525 από 669 ευρωβουλευτές ζήτησαν την άμεση κύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας απ' όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. προκειμένου αυτή να τεθεί σε ισχύ από 1η Ιανουαρίου 2009.

Η νέα Συνθήκη, πιστεύουν, «θα ενισχύσει τον ρόλο του Ευρωκοινοβουλίου και των Εθνικών Κοινοβουλίων, τα δικαιώματα των Ευρωπαίων πολιτών και θα βελτιώσει την πραγματική λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ένωσης».

Λίγους μήνες πριν φωνές διαμαρτυρίας έλεγαν ότι η νέα Συνθήκη αντίθετα είναι διάσπαρτη με διακηρύξεις και πρωτόκολλα σχεδιασμένα να ικανοποιούν τις ειδικές ανάγκες μεμονωμένων κρατών κι έχει ξαναγραφτεί έτσι ώστε να μην καταλαβαίνει κανείς τίποτα. Κοινό Σύνταγμα σημαίνει κοινό όραμα, κοινούς στόχους, μία «γλώσσα».

Είναι αυτό εφικτό σε επίπεδο κορυφής, με την ορατή διγλωσσία και τις τάσεις «ρύθμισης» ανοιχτών ζητημάτων κατά τα καλά και συμφέροντα των ισχυρών χωρών; Είναι αντιληπτό σε επίπεδο βάσης, όταν ο απλός Ευρωπαίος πολίτης δεν μπορεί ακόμη να καταλάβει αν η νέα φόρμουλα της ειδικής πλειοψηφίας (στη θέση της ομοφωνίας) είναι καλή ή κακή, σε τι μεταφράζεται ο μικρότερος αριθμός επιτρώπων κ.λπ.; Πώς αντιλαμβάνεται ο καθένας τον «κοινό ευρωπαϊκό πολιτισμό»;

Άλλοι βλέπουν την Ευρώπη κατακερματισμένη από τους εθνικισμούς (π.χ. πλήθος οι διατυπωμένοι φόβοι για αποσχιστικό «ντόμινο» μετά την ανεξαρτησία του Κόσσοβου), κι άλλοι ως την πολιτική έκφραση του κοινού πολιτισμού μας. Και σε τι συνίσταται όμως αυτός ο κοινός

³ Δημήτρης Χριστόπουλος

πολιτισμός; Την κοινή θρησκεία; (Η ταύτιση της ευρωπαϊκής θρησκευτικής παράδοσης με τη χριστιανική παράδοση αφήνει απ' έξω άλλες θρησκευτικές παραδόσεις, όπως και τις αρνήσεις τους). Την κοινή γλώσσα; Την αστική δημοκρατία; Τον επιστημονικό ορθολογισμό; Την κουλτούρα του ατομισμού και του ανταγωνισμού; Την κοινή ιστορία; (Η ευρωπαϊκή ιστορία είναι γεμάτη συγκρούσεις, διχόνοιες, έριδες ανάμεσα σε γείτονες).

Μήπως η Ευρώπη είναι ένα πολιτιστικό παζλ που υπερβαίνει γλώσσα, θρησκεία, ιστορία, πολιτική συμμαχία; Αν πιστεύουμε στην Ευρώπη δεν πιστεύουμε τόσο επειδή υπάρχει ο Γκόρντον Μπράουν, η Άγκελα Μέρκελ, ο Νικολά Σαρκοζί κ.λπ., αλλά γιατί υπήρξαν οι αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς, ο Μι-χαήλ Αγγελος, ο Θωμάς ο Ακινάτης, ο Βολταίρος, ο Μαρξ, ο Πασκάλ, ο Νίτσε, ο Ντοστογιέφκι, ο Καμύ, ο Τόμας Μαν, ο Καζαντζάκης, ο Καστοριάδης, ο Ρίτσος, ο Ελύτης κ.ο.κ. Διότι αγωνιζόμαστε αιώνες για περισσότερη ελευθερία, περισσότερη πρόνοια. Αν είναι να σωθούμε, δε θα σωθούμε από τις συγκυριακές πολιτικές συμμαχίες, αλλά από τα πολιτιστικά και κοινωνικά αντανakλαστικά μας.

Η Ευρώπη, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος, έζησε αγριότητες, παρανοϊκά οράματα, πολέμους, αλλά πέτυχε και τη σχετική αξιοπρέπεια της ανθρώπινης ζωής. Αυτό θα έπρεπε να μας ενώνει. Ο στόχος για μια δικαιότερη κοινωνία. Όπως και η γνώση ότι μπορούμε να συμβιώνουμε σ' ένα πλέγμα διαφορετικών θεωρήσεων. Όλα αυτά μπορούν να μας δώσουν τη δύναμη που χρειαζόμαστε για να κοιτάξουμε κατάματα το πρόσωπο της Ευρώπης. Ένα πρόσωπο σαν πίνακα του Αρτσιμπόλντο.

Θα ήταν λάθος να δούμε την Ευρώπη σαν μια ομοιογενή εικόνα. Θα ήταν επιτόλαιο έως και επικίνδυνο να τοποθετήσουμε στα θεμέλια της ευρωπαϊκής ενότητας τον κοινό μας πολιτισμό. Αν συνεχίσουμε να προσποιούμαστε ότι υπάρχει, θα αποκλείσουμε κάθε ενδεχόμενο να αποκτήσουμε πράγματι μια μέρα έναν κοινό ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Τασούλα Καραϊσκάκη, εφ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 22/2/08

Ο ζωγράφος Τζουζέπε Αρτσιμπόλντο (περί το 1527-1593) γεννήθηκε στην Ιταλία. Τον εκτιμούσε πάρα πολύ ο αυτοκράτορας Φερδινάνδος Α', ο οποίος τον κάλεσε στην Αυλή της Πράγας. Συμμετείχε στη διοργάνωση των γιορτών της Αυλής. Είχε πολλή φαντασία, ζωγράφισε πολλά πορτρέτα που αποτελούνταν από διάφορα αντικείμενα (ο βιβλιοθηκάριος) ή από φυτά (οι εποχές). Οι πίνακες του Αρτσιμπόλντο ανταποκρίνονταν στα γούστα εκείνης της εποχής, πράγμα που δικαιολογεί την επιτυχία του. "Σήμερα έχει πια αποδειχθεί ότι οι πίνακες του Αρτσιμπόλντο αποκτούν εντελώς νέο νόημα και περιεχόμενο στο πλαίσιο ενός συστήματος αντιστοιχιών μεταξύ μικρόκοσμου και μακρόκοσμου, το οποίο με τη σειρά του συναρθώνεται με το σύστημα διακυβέρνησης της εποχής. Οι πίνακες υπαινίσσονταν ότι, όπως τα διάφορα στοιχεία από τα οποία σχηματιζόταν η μορφή συνυπήρχαν αρμονικά στη φύση, έτσι κι κόσμος απολάμβανε την αρμονία που εξασφάλιζε ο αυτοκράτορας. Τα άνθη και τα φρούτα παραπέμπουν στην άνθηση των τεχνών και των επιστημών". («Το μουσείο και οι πρόδρομοί του», Eileen Hooper-Greenhill, σελ. 121, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς). Εν προκειμένω, η πολυεθνική αυτοκρατορία των Αψβούργων έχει αντικατασταθεί από την Ε.Ε. και το ρόλο του αυτοκράτορα έχει αναλάβει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο... Ο νέος Αρτσιμπόλντο θα ζωγράφιζε πιθανόν μια σύνθεση αποτελούμενη όχι από φρούτα αλλά από εθνικές σημαίες ή άλλα εθνικά σύμβολα εξυμνώντας τη νέα αρμονία και το νέο μεγαλείο που γεννιέται στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ενοποίησης. (σχόλιο: Ελένη Πατσιάτζη)

Θέματα

A. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεων).

B1. «Η Ευρώπη, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος, έζησε αγριότητες, παρανοϊκά οράματα, πολέμους, αλλά πέτυχε και τη σχετική αξιοπρέπεια της ανθρώπινης ζωής»: Αναπτύξτε το περιεχόμενο του αποσπάσματος σε μία παράγραφο 100 λέξεων.

B2. Ποια στοιχεία του κειμένου πιστοποιούν πως πρόκειται για άρθρο;

B3.α. Ποιος ο ρόλος των εισαγωγικών σε καθεμία από τις παρακάτω περιπτώσεις;

- (i) «θα ενισχύσει ... Ένωση»,
- (ii) «γλώσσα»,
- (iii) «κοινό ευρωπαϊκό πολιτισμό».

β. Ποιος ο ρόλος των παρενθέσεων στην 4η παράγραφο;

B4. α. Στην 3η παράγραφο η συντάκτρια κάνει χρήση ερωτηματικών. Σε τι αποσκοπεί;

β. Από το β' συνθετικό των παρακάτω λέξεων να σχηματίσετε μια άλλη σύνθετη λέξη: *διχόνοιες, συγκυριακές, συμμαχίες, αξιοπρέπεια, κατάματα*.

Γ. Έχετε τη δυνατότητα να μιλήσετε στο Ευρωκοινοβούλιο Νέων, εκπροσωπώντας τη χώρα μας, για το παρόν και το μέλλον της Ευρώπης. Στην ομιλία που εκφωνείτε αναλύετε τα εφόδια με τα οποία οφείλει το σχολείο να εξοπλίζει τους σημερινούς μαθητές και αυριανούς πολίτες, ώστε να ζήσουν αρμονικά και να εργαστούν δημιουργικά στο ευρωπαϊκό περιβάλλον.

2° Κριτήριο αξιολόγησης

«Ελλάδα» του κόσμου η Ευρώπη;

«Αν οι Ευρωπαίοι πολίτες θέλουν να έχουν μία φωνή, θα είναι μία ευρωπαϊκή φωνή... Εάν δεν το επιτύχουμε, τότε οι άλλοι θα αποφασίζουν για εμάς. Είναι η διαφορά ανάμεσα σε μια Ευρώπη που θα είναι παγκόσμιος παίκτης, με πραγματική επιρροή, ή μια Ευρώπη που θα γίνει σαν την Ελλάδα», είπε προ ημερών ο πρώην πρωθυπουργός του Βελγίου Ζιλ Ντεάν, σε συνέντευξή του στην εφημερίδα *Soir*. Περισσότερο από το να αναφέρει την Ελλάδα ως αρνητικό πρότυπο, ο κ. Ντεάν εξέφρασε τον προσωπικό του, αλλά και περιρρέοντα, φόβο, μήπως οι παρενέργειες του γιατρικού που επελέγη για την υπέρβαση της κρίσης αφήσει την Ευρώπη με σοβαρές «αναπηρίες», η Ένωση αποδομηθεί και γίνει η Γηραιά Ήπειρος μια «Ελλάδα» του κόσμου... Αρκετοί παράγοντες ενισχύουν αυτόν τον φόβο.

Οι συνέπειες της απότομης προσαρμογής προκειμένου να μειωθούν τα ελλείμματα και να πληρωθούν τα χρέη, της αυστηρής λιτότητας, που δρα εις βάρος της παραγωγικής οικονομίας, ενισχύουν την ύφεση και την ανεργία. Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη «με τη χειρότερη ανθρωπιστική κρίση της εδώ και έξι δεκαετίες» (Ερυθρός Σταυρός), μετρώντας ήδη 43 εκατ. πολίτες χωρίς επαρκή ποσότητα φαγητού και 120 εκατ. –το 1/4 του ευρωπαϊκού πληθυσμού– με τον κίνδυνο να περιπέσουν στη φτώχεια.

Τα ισχυρά ευρωπαϊκά κράτη με τις επιλογές τους εντείνουν τις ανισότητες ανάμεσα στις χώρες-μέλη, μεταξύ λιγότερο και περισσότερο χρεωμένων, και στη συνέχεια επιχειρούν να αντιμετωπίσουν τα παρελκόμενα με, πχ αποκλεισμό: μελετούν φραγή των μεταναστευτικών ροών από τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου σε εκείνες του ευρωπαϊκού βορρά και κέντρου.

Η απώλεια του κοινωνικού χαρακτήρα των εθνικών πολιτικών αυξάνει τον κίνδυνο τα κινήματα διαμαρτυρίας να εκτραπούν προς τη βία ή να διολισθήσουν στον ρατσισμό και στην ξενοφοβία, να επιστρέψουν οι εθνικές διαμάχες, τις οποίες η ενωμένη Ευρώπη ήθελε να ξεπεράσει διά παντός.

Το κλίμα αμοιβαίας καχυποψίας (μεταξύ των πολιτών του κέντρου της Ευρωζώνης και εκείνων της περιφέρειας) και η διάσταση ανάμεσα στα «θέλω» των πολιτών και εκείνα των κεντρικών οργάνων –οι μεν ζητούν εργασία, οι δε τη μείωση των ελλειμμάτων (τα ελλείμματα διαμορφώνουν την πολιτική)– πλήττουν τις αξίες της Ε.Ε. που σιγά σιγά παύει να προσφέρει νέα τροφή στους λόγους που στηρίζουν την ιδέα της. Αρχίζει να χάνει τον χαρακτήρα της, ως δύναμη εκπολιτισμού και «αμερόληπτη αρχή». Να μειώνει τον ενθουσιασμό για το ιστορικό επίτευγμα της αναίμακτης και εθελοντικής ένωσης 500 εκατ. ψυχών. Να εμφανίζει νέες διαιρέσεις και ανελαστικότητες, φυγόκεντρες δυνάμεις, αλαζονικές εξυψώσεις του ενός, εθνικές συσπειρώσεις... Αν σε αυτά προσθέσει κανείς την εντεινόμενη έλλειψη πίστης στην πραγματοποίηση του προαιώνιου ευρωπαϊκού σχεδίου, τότε κινδυνεύει πραγματικά να λυθεί το σύμφωνο ενός κοινού ονόματος, ενός κοινού οράματος.

Οι ασθμαίνοντες πολιτισμοί εξαντλούνται πιο γρήγορα από εκείνους που προχωρούν ψηλαφώντας. Η σοφή γηραιά Ευρώπη μοιάζει να μην έμαθε πολλά από την ιστορία και τη φιλοσοφία της, εμμένει στα ίδια σφάλματα, παρ' όλα όσα γνωρίζει, ενάντια σε όσα γνωρίζει. Τρέχει προς το μέλλον σωρεύοντας δυσκαμψία. Κι έτσι, μέσα στο απροσχεδιαστο τρεχαλητό της, τον αλαζονικό μονοδιάστατο ρυθμό της, αποτυγχάνει να αγγίξει το υψηλότερο· μια βαθιά άχρονη ευρωπαϊκή συνείδηση.

Τασούλα Καραϊσκάκη, Καθημερινή

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιο σας την περίληψη του κειμένου. (100-120 λέξεις). (25 μονάδες)

B1. "Η σοφή γηραιά Ευρώπη μοιάζει να μην έμαθε πολλά από την ιστορία και τη φιλοσοφία της, εμμένει στα ίδια σφάλματα, παρ' όλα όσα γνωρίζει, ενάντια σε όσα γνωρίζει.". Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 100 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος. (12 μονάδες)

Η⁴ «Η απώλεια του κοινωνικού χαρακτήρα των εθνικών πολιτικών αυξάνει τον κίνδυνο τα κινήματα διαμαρτυρίας να εκτραπούν προς τη βία ή να διολισθήσουν στον ρατσισμό και στην ξеноφοβία». Να αποδώσετε το περιεχόμενο του χωρίου σε μια παράγραφο 70 – 90 λέξεων.

Μονάδες 10

B2. Ποια στοιχεία του κειμένου επιβεβαιώνουν ότι πρόκειται για άρθρο; (6 μονάδες)

Ή Να προσδιορίσετε τα τεκμήρια που χρησιμοποιούνται στις πρώτες τρεις παραγράφους του κειμένου. Μονάδες 4

B3α. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο διαφορετικούς τρόπους πειθούς και να γράψετε στο τετράδιο σας τα αντίστοιχα αποσπάσματα. (4 μονάδες)

β. Ποιος είναι ο ρόλος των εισαγωγικών σε κάθε μία από τις παρακάτω περιπτώσεις: «αναπηρίες», «με τη χειρότερη ανθρωπιστική κρίση της εδώ και έξι δεκαετίες», «αμερόληπτη αρχή» (3 μονάδες)

Ή Να εντοπίσετε έναν τρόπο ανάπτυξης, καθώς και τους τρόπους πειθούς της τελευταίας παραγράφου του κειμένου. Μονάδες 6

B4α. Να βρείτε πέντε λέξεις-φράσεις που χρησιμοποιούνται συνυποδηλωτικά. (5 μονάδες)

β. Να γράψετε ένα αντώνυμο για κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου. (5 μονάδες)

Ή Να εντοπίσετε τη συλλογιστική πορεία της 5ης παραγράφου (παραγωγική – επαγωγική) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 5

B5. επιρροή, εντείνουν, προσφέρει, επίτευγμα, αλαζονικές: Να γράψετε τα συνώνυμα των παραπάνω λέξεων. Μονάδες 5

B6. ελλείμματα, ύφεση, αμοιβαίας, καχυποψίας, εθελοντικής: Να γράψετε τα αντώνυμα των παραπάνω λέξεων. Μονάδες 5

Γ. Με αφορμή το κείμενο που διαβάσατε εκφωνείτε μια ομιλία στη Βουλή των Εφήβων, στην οποία παρουσιάζετε τα χαρακτηριστικά που οφείλει να έχει η Ευρωπαϊκή ένωση ώστε να ωφελησει τα κράτη-μέλη της και να αναδείξει την ιδιαιτερότητα τους. (500-600 λέξεις) (40 μονάδες)

Ή Σε ομιλία σας που θα εκφωνήσετε στη βουλή των εφήβων (500 – 600 λέξεις), να διατυπώσετε τις διαρθρωτικές αλλαγές που κατά τη γνώμη σας πρέπει να υλοποιηθούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να υπερβεί την κρίση που αντιμετωπίζει και να μεταβληθεί σ' έναν τόπο που θα διασφαλίζει την ευημερία και την αξιοπρέπεια στους πολίτες της. Μονάδες 40

⁴ Δημήτρης Σακατζιάδης

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η Ευρώπη και ο πολιτισμός

Καθημερινά βιώνουμε τις προσπάθειες της χώρας μας να κατακτήσει μια ισότιμη θέση μεταξύ των εταίρων μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο στόχος αυτός, όπως όλοι σχεδόν αναγνωρίζουν, αποτελεί μονόδρομο.

Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να είμαστε ανταγωνιστικοί. Από το να πετύχουμε, δηλαδή, να οικοδομήσουμε μια υγιή οικονομία, από το να παρακολουθούμε τις τεχνολογικές εξελίξεις, από το να εξυγιάνουμε τον δημόσιο τομέα, από το να δημιουργήσουμε ένα κράτος ευέλικτο, χωρίς ωστόσο να υστερεί στους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας και της φροντίδας προς τις ενδεείς οικονομικά και κοινωνικά κατηγορίες πολιτών. Μόνον έτσι θα πάψουμε να είμαστε και να χαρακτηριζόμαστε «ουραγοί της Ευρώπης» και «υπηρέτες των Ευρωπαίων».

Η επίτευξη των στόχων σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας με τα ευρωπαϊκά οικονομικά μεγέθη δεν είναι θέμα μόνο αριθμών. Είναι και θέμα ουσίας. Διότι η βελτίωση των οικονομικών μεγεθών μακροπρόθεσμα, αλλά σε ορισμένους τομείς και μεσοπρόθεσμα, οδηγεί στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, των υπηρεσιών, του κράτους πρόνοιας και γενικότερα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους μας.

Το όραμα, όμως, της Ενωμένης Ευρώπης δεν εξαντλείται στον οικονομικό τομέα. Δεν είναι μόνο σύγκλιση οικονομιών και αριθμών, είναι όραμα σύγκλισης σε όλα τα επίπεδα: θεσμών, αξιών, πολιτισμών. Είναι το όραμα της οικοδόμησης μιας ενιαίας Ευρώπης, όπου η παρουσία των συνόρων θα είναι ελάχιστα αισθητή. Οι λαοί, πέρα από τη δική τους ξεχωριστή εθνική συνείδηση, θα νιώθουν ότι έχουν μια κοινή πατρίδα, είναι πολίτες της Ευρώπης. Θα νιώθουν ότι είναι φορείς ενός ενιαίου πολιτισμού, κοινού για όλους, του ευρωπαϊκού πολιτισμού, αυτού του πολύχρωμου, πλούσιου και λαμπερού ψηφιδωτού, όπου ο κάθε λαός τοποθετεί τη δική του ψηφίδα. Θα βιώνουν την Ευρώπη ως ενιαίο χώρο, ως σύνθετη ολότητα, ως χώρο συνάντησης και αλληλεπίδρασης πολιτισμών, που όλοι μαζί απαρτίζουν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Πιστεύω πως η βάση και η αφετηρία για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι η Παιδεία. Γι' αυτό και ο κύριος προσανατολισμός ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού κράτους πρέπει να κατατείνει στη θωράκιση του ανθρώπινου δυναμικού με την κατάλληλη εκπαίδευση, που θα του επιτρέψει να αποκτήσει ευρωπαϊκή συνείδηση και ευρύ τρόπο σκέψης. Θα μπορεί να προσαρμόζεται στις ταχύτατες εξελίξεις των επιστημονικών και τεχνολογικών δεδομένων, να είναι παραγωγικό και να προάγει τη γνώση και την έρευνα. Αυτοί είναι και οι κύριοι στόχοι της εκπαιδευτικής πολιτικής των σύγχρονων ευρωπαϊκών κρατών: αφ' ενός να παρέχεται στους νέους μας γενική παιδεία υψηλού επιπέδου και αφ' ετέρου να τους δίνεται η δυνατότητα αποτελεσματικής επιστημονικής εξειδίκευσης, με επαρκή ευελιξία, ούτως ώστε να μπορούν να παρακολουθούν τις ραγδαίες αλλαγές στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας που σημειώνονται διεθνώς.

Στο σημείο αυτό ο ρόλος του Πανεπιστημίου είναι καθοριστικός. Ένα σύγχρονο πανεπιστήμιο θα πρέπει να υπηρετεί και τους δύο αυτούς στόχους: να θωρακίζει δηλαδή τους φοιτητές με ένα ευρύ πλέγμα γνώσεων γύρω από το εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο, αλλά παράλληλα μέσω των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών να παρέχει εξειδικευμένη γνώση υψηλού επιπέδου, έτσι ώστε ο αριανός επιστήμονας να μπορεί να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τους συναδέλφους του σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Στο πλαίσιο όμως της Ενωμένης Ευρώπης θεωρώ ότι η χώρα μας έχει μία ακόμη ιδιαίτερη αποστολή. Η Ελλάδα, με την υπερχλιετή πολιτισμική της παράδοση, είναι εκ των πραγμάτων κιβωτός πνεύματος και πολιτισμού. Ο πολιτισμός είναι ό, τι πολυτιμότερο μπορούμε να «εξάγουμε» χρησιμοποιώντας κατά παράφραση τον οικονομικό αυτό όρο, γιατί είναι ο τομέας στον οποίο έχουμε διακριθεί, τον γνωρίζουμε και μπορούμε να τον αξιοποιήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

⁵ Αποστολής Ζυμβραγάκης, Φιλόλογος - Ειδικός Παιδαγωγός ΜEd.

Άλλωστε έχει αποδειχθεί και ιστορικά πως όταν η πολιτισμική επίδραση προηγείται, οδηγεί νομοτελειακά και σε οικονομική επίδραση.

Για την ευόδωση αυτού του στόχου πιστεύω πως είναι καθοριστική η συνεισφορά των ανθρώπων της επιστήμης και των γραμμάτων, της πνευματικής ηγεσίας του τόπου. Οι άνθρωποι του πνεύματος μιλούν την ίδια γλώσσα, δεν υπολογίζουν το πολιτικό κόστος και γι' αυτό μπορούν περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο να ασκήσουν επιρροή στους πολιτικούς ηγέτες και να εργαστούν από κοινού για το ευρωπαϊκό όραμα.

Για να γίνει όμως αυτό το όραμα πραγματικότητα, είναι απαραίτητη η συστράτευση όλων μας. Ο κάθε πολίτης, ο κάθε εργαζόμενος, με τον τρόπο που σκέπτεται και δρα, βάζει καθημερινά από έναν μικρό λίθο για την ανύψωση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Κ. Α. Δημόπουλος, Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 23/8/1998

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ο Γκύντερ Γκρας (Γερμανός νομπελίστας) υπερασπίζεται τους Έλληνες και την Ελλάδα, και στηλιτεύει την ευρωπαϊκή πολιτική έναντι της χώρας. Ο Γκρας με το ποίημα αυτό διαμαρτύρεται για τη στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ΝΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Είσαι ένα βήμα πριν το χάος, μια και δεν ανταποκρίθηκες στις αγορές,
είσαι μακριά απ' τη χώρα, που κάποτε σου δάνεισε το λίκνο.

Ό,τι με την ψυχή ζητούσες και νόμιζες πως είχες βρει
τώρα το εξοβελίζεις, για σκουπίδι το περνάς.

Ολόγυμνη σαν οφειλέτης διαπομπεύεται, υποφέρει η χώρα εκείνη
που έλεγες και ξανάλεγες πως χάρη της χρωστάς.

Στη φτώχεια καταδικασμένος τόπος, τόπος που ο πλούτος του
στολίζει τώρα τα μουσεία: λάφυρα που φυλάς Εσύ.

Κείνοι που χίμηξαν με τα όπλα στη χώρα την ευλογημένη με νησιά
στολή φορούσαν κι είχαν τον Χέλντερλιν κρυμμένο στο γυλιό.

Καμιά ανοχή πια γι' αυτή τη χώρα, κι ας ανεχόσουν κάποτε
σαν σύμμαχους στο σβέρκο της τους κολονέλους.

Χώρα που ζει πια δίχως δίκιο, με τη δύναμη αυτών που έχουν πάντα δίκιο
να της σφίγγει κάθε μέρα το ζωνάρι πιο σφιχτά.

Κι όμως απείθαρχη η Αντιγόνη μαυροφορεί - σ' όλη τη χώρα
πενθοφορεί ο λαός της που κάποτε σε είχε φιλέψει, σε είχε δεχθεί.

Μα η κουστωδία του Κροίσου έχει στοιβάξει έξω απ' τη χώρα,
στα δικά σου θησαυροφυλάκια, τα αστραφτερά μαλάματα.

Πιες, επιτέλους, πιες, αναβοούν των επιτρόπων οι χειροκροτητές,
μα ο Σωκράτης οργίλος σου γυρνά γεμάτο πίσω το ποτήρι.

Εν χορώ θα ρίξουν οι θεοί κατάρα σ' ότι σου ανήκει,
για κι είναι βούλησή σου τον Όλυμπο τους να πουλήσεις.

Ανούσια πια θα μαραζώσεις δίχως τη χώρα,
που το δικό της πνεύμα σε επινόησε, Ευρώπη.

Γκύντερ Γκρας, 2012

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να αποδώσετε συνοπτικά τις προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων της Ενωμένης Ευρώπης (50-60 λέξεις), σύμφωνα με τον συντάκτη του κειμένου 1. Μονάδες 15.

B1. Να αναφέρετε αν οι παρακάτω ισχυρισμοί είναι σωστοί (Σ) ή λανθασμένοι (Λ) με βάση το κείμενο 1. Μονάδες 10.

α) Η Ελλάδα έχει κατακτήσει μια ισότιμη θέση μεταξύ των Εταίρων της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	
β) Η ανταγωνιστικότητα είναι μια προαιρετική επιλογή για την Ελλάδα.	
γ) Η οικονομική ανάπτυξη θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των Ελλήνων.	
δ) Βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της Ενωμένης Ευρώπης είναι η Παιδεία.	
ε) Το ευτύχημα είναι ότι για την ανύψωση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος δεν απαιτείται η συστράτευση όλων μας.	

B2. α. Με ποιες γλωσσικές επιλογές ο συντάκτης του κειμένου 1 προσπαθεί να δείξει τις προσωπικές του απόψεις; Να σχολιάσετε τη λειτουργία αυτών των επιλογών σχετικά με το ύφος του κειμένου. Μον. 7,5

β. Με ποιες γλωσσικές επιλογές ο συντάκτης του κειμένου 1 προσπαθεί να δώσει καθολικό κύρος στα γραφόμενά του; Να σχολιάσετε τη λειτουργία των επιλογών αυτών σχετικά με το ύφος του κειμένου. Μονάδες 7,5

B3. Το κείμενο 1 και το κείμενο 2 αναφέρονται στο όραμα και την προοπτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ποιες διαφορές εντοπίζετε στις απόψεις που εκφράζουν; Να απαντήσετε σε μία ενιαία παράγραφο 100-120 λέξεων. Μονάδες 15

Γ. Ποιο είναι το θέμα που απασχολεί τον ποιητή του κειμένου 3; Να αναφερθείτε σε αυτό, αξιοποιώντας τους κειμενικούς δείκτες του ποιήματος και το συγκεκριμένο. Ποιες είναι οι σκέψεις και τα συναισθήματα που σας δημιουργούνται για την Ευρωπαϊκή Ένωση; (100-200 λέξεις). Μονάδες 15

Δ. Τα τρία κείμενα που διαβάσατε αναφέρονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με αφορμή τις πρόσφατες Ευρωεκλογές, η διαδικτυακή σας σχολική εφημερίδα κάνει ένα αφιέρωμα στην Ενωμένη Ευρώπη. Σε άρθρο σας, καλείστε, αξιοποιώντας και στοιχεία των κειμένων, να αναφερθείτε στο όραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες θα υλοποιηθεί. (300-400 λέξεις). Μονάδες 30